

Suvestinė redakcija nuo 2023-11-18

Įsakymas paskelbtas: TAR 2016-09-21, i. k. 2016-23849

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL SAUGOS TAISYKLIŲ EKSPLOATUOJANT ŠILUMOS ĮRENGINIUS
PATVIRTINIMO**

2016 m. rugsėjo 13 d. Nr. 1-246
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 6 straipsnio 2 punktu:

1. T v i r t i n u Saugos taisykles eksploatuojant šilumos įrenginius (pridedama).
2. N u s t a t a u, kad šis įsakymas įsigalioja 2016 m. spalio 1 d.

Energetikos ministras

Rokas Masiulis

SAUGOS TAISYKLĖS EKSPLOATUOJANT ŠILUMOS ĮRENGINIUS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Saugos taisyklės eksploatuojant šilumos įrenginius (toliau – Taisyklės) nustato saugos reikalavimus eksploatuojant šilumos įrenginius, katilines.

2. Taisyklės taikomos visoms įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, turinčioms veikiančius šilumos įrenginius, nepriklausomai nuo jų žinybinio pavaldumo ir nuosavybės formų, ir nustato bendrus privalomus darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus darbuotojams, eksploatuojantiems šilumos įrenginius. Taisyklės netaikomos įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, neturinčioms darbo santykių su šilumos įrenginius eksploatuojančiais darbuotojais.

3. Taisyklės nepanaikina ir nesumažina įrenginių eksploatavimo instrukcijose gamintojo nustatytų saugos ir sveikatos darbe reikalavimų.

4. Kai saugos reikalavimai nėra nustatyti Taisyklėse ir nėra saugos nurodymų gamintojo įrenginių eksploatavimo instrukcijose, darbdavys, vadovaudamasis kitais saugos ir sveikatos darbe teisės aktais, privalo imtis atitinkamų priemonių tam darbui atlikti. Darbdavys turi teisę priimti ir taikyti griežtesnius reikalavimus, garantuojančius geresnę darbuotojų saugą ir sveikatą darbe.

5. Taisyklėse vartojamos šios sąvokos:

5.1. **Darbas aukštyje** – darbas 1,3 m ir didesniame aukštyje nuo žemės paviršaus, grindų, darbo aikštelės, perdangos ir pan. arba arčiau kaip 2 metrai nuo 1,3 m ir didesnio aukščio slenkščio.

5.2. **Dujų atžvilgiu pavojingos vietos** – vietos darbo aplinkoje, t. y. darbuotoją tiesiogiai supančios erdvės dalyje, kurioje darbuotoją gali veikti leidžiamą normą viršijančios koncentracijos kenksmingosios ar degiosios dujos.

5.3. **Nurodymas** – raštiškas leidimas dirbti, kuriame nurodoma vieta, laikas ir sąlygos, būtinos saugos priemonės, brigados (komandos, grupės) sudėtis ir asmenys, atsakingi už saugų darbą.

5.4. **Pavedimas** – vienoje darbo vietoje per vieną darbo dieną atliktina žodinė užduotis, kuria nurodoma darbo atlikimo tvarka ir būtinos saugos priemonės.

5.5. **Skysto arba kieto kuro įrenginiai** – techninės konstrukcijos, skirtos skystajam arba kietajam kurui priimti, laikyti, paruošti bei tiekti į šilumos energiją gaminančius įrenginius.

5.6. **Uždara ertmė** – tam tikro tūrio iš visų pusių ribojanti žmonių išėjimą ertmė (pvz., rezervuaras, cisterna, kanalas, tunelis, šulinys, požeminės patalpos, katilo kūrykla, dūmtakis, ortakis, būgnas, kaminas).

5.7. **Vadovaujantys darbuotojai** – įmonės padalinių vadovai ir jų pavaduotojai, gamybinių padalinių, laboratorijų viršininkai ir jų pavaduotojai bei pamainoje dirbantys vyresnieji darbuotojai (pamainos viršininkas (vadovas), budintis dispečeris, padalinio pamainos viršininkas (vadovas), vyresnysis pamainos budintis specialistas ir pan.), asmenys, atsakingi už šilumos ūkį, kuriems pagal užimamas pareigas darbdavys perdavė dalį savo teisių ir pareigų saugos darbe klausimais.

5.8. **Vandens paruošimas** – vandens apdorojimas, siekiant suteikti savybių, lemiančių kuo mažesnę nuovirų, nuosėdų susidarymą, kad nekeltų korozijos, tiktų naudoti katiluose, šilumos tinkluose, aušinimo įrenginiuose ir kitur, kuo mažiau jiems kenkdamas.

6. Kitos Taisyklėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme, Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatyme ir kituose teisės aktuose.

II SKYRIUS

BENDRIEJI REIKALAVIMAI DARBUOTOJAMS

7. Asmenys, priimami į darbą eksploatuoti šilumos įrenginius, turi būti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka pasitikrinę sveikatą. Šilumos įrenginių eksploatavimo darbais yra laikytina – įrenginių technologinis valdymas, techninė priežiūra, remontas, matavimai, paleidimo ir derinimo darbai.

8. Kiekvienas šilumos įrenginių savininkas privalo skirti (arba samdyti) šilumos įrenginius eksploatuoti apmokytus ir atestuosius asmenis. Šilumos įrenginius eksploatuojantys darbuotojai privalo turėti pažymėjimus, kuriuose turi būti įrašai apie jų žinių tikrinimą vadovaujantis Asmenų, turinčių teisę eksploatuoti energetikos įrenginius, atestavimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. 1-274 „Dėl asmenų, turinčių teisę eksploatuoti energetikos įrenginius, atestavimo taisyklių patvirtinimo“ ir Energetikos objektus, įrenginius statančių ir eksploatuojančių darbuotojų atestavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 1-220 „Dėl energetikos objektus, įrenginius statančių ir eksploatuojančių darbuotojų atestavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

9. Šilumos įrenginius eksploatuojantys darbuotojai, atliekantys darbus šilumos automatikos, apsaugos ir matavimo prietaisų elektros grandinėse, turi vadovautis Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 1-100 „Dėl saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklių patvirtinimo“ atitinkamais skyriais.

10. Darbuotojai, eksploatuojantys šilumos įrenginius, kuriuose technologijos proceso reikmėms naudojamos degios dujos, pavojingos, degios arba kenksmingos medžiagos, privalo būti susipažinę su tų medžiagų savybėmis ir Darbuotojų, dirbančių potencialiai sprogioje aplinkoje, saugos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. A1-262 „Dėl darbuotojų, dirbančių potencialiai sprogioje aplinkoje, saugos nuostatų patvirtinimo“.

11. Darbdavys turi užtikrinti, kad darbuotojai, pagal savo pareigas eksploatuojantys potencialiai pavojingus įrenginius, vadovausis priežiūros norminiais aktais ir įrenginių techniniais dokumentais.

12. Darbuotojai, eksploatuojantys šilumos įrenginius galimo degių ir kenksmingų dujų susikaupimo, išsiskyrimo ar nuotėkio vietose, taip pat įrenginius, susijusius su kenksmingomis medžiagomis, turi išmanyti ir žinoti:

12.1. galimo dujų buvimo pavojingas vietas įmonėje (padalinyje, aptarnaujamame rajone);

12.2. kenksmingų medžiagų nuodingą poveikį ir apsinuodijimo jomis požymius;

12.3. Darbuotojų, dirbančių potencialiai sprogioje aplinkoje, saugos nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. A1-262 „Dėl darbuotojų, dirbančių potencialiai sprogioje aplinkoje, saugos nuostatų patvirtinimo“;

12.4. Darbuotojų apsaugos nuo cheminių veiksnių darbe nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2001 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. 97/406 „Dėl darbuotojų apsaugos nuo cheminių veiksnių darbe nuostatų bei darbuotojų apsaugos nuo kancerogenų ir mutagenų poveikio darbe nuostatų patvirtinimo“;

12.5. lengvai užsiliepsnojančias bei degias medžiagas ir jų gesinimo būdus.

13. Šilumos įrenginius eksploatuojantys darbuotojai turi mokėti išlaisvinti žmones nuo elektros srovės poveikio ir suteikti jiems pirmąją pagalbą, taip pat turi mokėti suteikti pirmąją pagalbą nukentėjusiesiems kitų galimų nelaimių atvejais vadovaujantis Privalomojo pirmosios pagalbos mokymo programa, Privalomojo higienos įgūdžių mokymo programa ir Privalomojo mokymo apie alkoholio ir narkotikų žalą žmogaus sveikatai mokymo programa, patvirtintomis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. V-69 „Dėl privalomojo pirmosios pagalbos mokymo programos, privalomojo higienos įgūdžių mokymo programos ir privalomojo mokymo apie alkoholio ir narkotikų žalą žmogaus sveikatai mokymo programos patvirtinimo“.

14. Šilumos įrenginius eksploatuojančių darbuotojų darbo vietos turi atitikti bendruosius darbo vietų reikalavimus.

15. Šilumos įrenginius eksploatuojantys darbuotojai pagal galiojančius reikalavimus turi būti aprūpinti būtinomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis (toliau – AAP).

III SKYRIUS

DARBŲ ORGANIZAVIMO ŠILUMOS ĮRENGINIUOSE TVARKA

16. Šilumos įrenginiai turi būti eksploatuojami vadovaujantis atitinkamais techninio eksploatavimo taisyklių, kitų norminių dokumentų ir įrenginių gamintojo pateiktų eksploatavimo instrukcijų reikalavimais. Šilumos įrenginių savininkas ar jo įgaliotas asmuo turi šilumos įrenginius eksploatuojantiems darbuotojams parengti darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas, nustatančias darbų atlikimo reikalavimus, privalomus šioms pareigoms (profesijai), bei numatyti reikiamas priemones joms vykdyti.

17. Darbai, susiję su elektros įrenginiais, slėgiminiais indais, katilais, vamzdynais, degiomis dujomis, asbestu, kėlimo kranų naudojimu, krovinių kėlimu rankomis, asmeninių apsaugos priemonių naudojimu, kelių eismu, gaisrine sauga, žemės ir kitais darbais, kai jų saugų vykdymą reglamentuoja kiti teisės aktai, turi būti atliekami vadovaujantis ir jais.

18. Darbai šilumos įrenginiuose atliekami pagal nurodymus, pavedimus ir instrukcijas. Už darbuotojų saugos ir sveikatos organizavimo tvarkos parinkimą, priklausomai nuo pavojaus rizikos, atsako darbdavys. Darbai šilumos įrenginiuose atliekami šia tvarka:

18.1. prieš pradėdant darbą, atsakingas darbų vadovas ir darbų vykdytojas turi įsitikinti, kad sklendės ir ventiliai sandariai uždaryti ir kad šilumos įrenginiuose nėra slėgio. Jeigu šilumos įrenginiuose yra perteklinio slėgio, pradėti remonto darbus draudžiama;

18.2. esant pertekliniam slėgiui šilumos perdavimo tinkle, leidžiama atlikti darbus naudojant slėginę įrangą, skirtą darbui slėgio veikiamuose įrenginiuose. Tokius darbus leidžiama atlikti atestuotiesiems inžinerinių ir darbininkų kategorijų energetikos darbuotojams, kurie turi reikiamą kvalifikaciją. Darbai turi būti atliekami šilumos įrenginio savininko nustatyta tvarka pagal darbo įrangos gamintojo nustatytus reikalavimus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1-342](#), 2023-11-17, paskelbta TAR 2023-11-17, i. k. 2023-22236

19. Pagal instrukcijas atliekami į darbuotojo pareigas įeinantys darbai, nepažeidžiant personalui privalomų saugos darbe reikalavimų. Šiuos darbus atliekantys darbuotojai turi būti instruktuoti darbdavio arba jo įgalioto asmens. Visus darbus pagal instrukcijas gali vykdyti vienas darbuotojas, jeigu darbai atliekami ne aukščiau kaip 1 m. Prieš atliekant ir baigus darbus pagal instrukcijas, apie tai informuojamas budėtojas ar asmuo, atsakingas už šilumos ūkį.

20. Atsižvelgdamas į aplinkybes (darbų sudėtingumą ir apimtį brigadų, įtrauktų į darbus, skaičių, darbų mastą, ryšių galimybes ir pavojaus riziką) ir darbams, vykstantiems tuo pačiu metu su kitomis operacijomis, darbdavys arba Vadovaujantis darbuotojas įformina nurodymą arba paveda atlikti darbus, numatydamas būtinas saugaus darbo priemones.

21. Ugniai pavojingiems, suvirinimo elektra ir dujomis darbams, kuriuos atliekamiems suvirintojų kurių sąrašą patvirtino įmonės vadovas, be priemonių darbo vietoms paruošti, nurodyme papildomai numatomos priešgaisrinės saugos priemonės. Kitais atvejais be nurodymo dar turi būti išrašomas ir leidimas atlikti ugnies darbus kaip tai apibrėžia Bendrosios gaisrinės saugos taisyklės patvirtintos Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2005 m. vasario 18 d. įsakymu Nr. 64. Prieš pradėdant suvirinimo darbus tokiose vietose, kuriose gali būti dujų, atliekamas oro tikrinimas. Atliekant šiame skyriuje minėtus darbus, deguonies koncentracija darbo vietoje turi būti ne mažiau kaip 18 % pagal tūrį. Jeigu nustatyta deguonies koncentracija mažiau kaip 20,9 %, būtina išsiaiškinti deguonies mažėjimo priežastis. Oro pavyzdžiai turi būti imami blogiausiai vėdinamose vietose. Priklausomai nuo dujų lyginamojo svorio, pavyzdžius imti reikia šiame aukštyje:

21.1. lengvesnes už orą dujas (gamtines, koksavimo ir kt.) – iš viršutinės zonos – 200–300

mm nuo viršaus;

21.2. sunkesnes už orą dujas (propaną, butaną ir kt.) – iš žemutinės zonos – 900 mm nuo grindų.

22. Per visą suvirinimo darbų laiką kamera (tunelis) turi būti gerai vėdinama. Aplinkoje, kurioje yra dujų, draudžiama atlikti suvirinimo ir kitus darbus priemonėmis, naudojančiomis atvirą liepsną, ir kai gali kilti kibirkščiavimas ar padidėti temperatūra.

23. Kiekviena įmonė, atliekanti darbus šilumos įrenginiuose, įvertinusi vietos sąlygas, sudaro ir patvirtina darbų, atliekamų pagal nurodymus ir pavedimus, sąrašus. Šie sąrašai gali būti papildyti darbdavio ar jo įgalioto asmens, atsižvelgiant į vykdomų darbų pavojaus riziką.

24. Sudėtingų darbų, kuriuos atlieka kelios įmonės, atveju darbdavio ar jo įgalioto asmens sprendimu gali būti parengtas darbų vykdymo projektas, kuris yra neatskiriama nurodymų dalis.

25. Nurodyme turi būti nurodytos privalomos sąlygos ir saugos priemonės, kurių būtina imtis prieš pradedant darbą, jį atliekant ir užbaigus.

26. Įmonėje turi būti Vadovaujančių darbuotojų, kurie turi teisę išduoti nurodymus ir pavedimus, sąrašas, patvirtintas darbdavio ar darbdavio įgalioto asmens. Sąrašo kopijos turi būti nurodytų darbuotojų darbo vietose. Pavedimus turi teisę duoti tik asmenys, turintys teisę išduoti nurodymus.

27. Priklausomai nuo darbų apimties ir pobūdžio, nurodymai gali būti įforminami kaip:

27.1. nurodymas kokiam nors konkrečiam darbui vienoje darbo vietoje arba vienodo tipo paeiliui atliekamiems darbams keliose darbo vietose, esančiose jėgainės ar bendrų šilumos tinklų vienoje prijungimo scheme;

27.2. bendras nurodymas darbams visame agregate, keliose darbo vietose ar keliuose bendrų šilumos tinklų ruožuose;

27.3. tarpinis nurodymas darbams atskiruose agregato mazguose ir jo pagalbinėje įrangoje, atskirose darbo vietose ar bendro šilumos tinklo ruožuose. Tarpinis nurodymas išduodamas tik esant bendram nurodymui.

28. Asmenų, kurie gali vadovauti pagal nurodymus ir pavedimus atliekamiems darbams, sąrašus tvirtina darbdavys ar jo įgaliotas asmuo. Sąrašai koreguojami, kai keičiami pagal nurodymus ir pavedimus atliekamų darbų vadovai ir darbų vykdytojai. Sąrašų kopijos turi būti darbuotojų, kurie turi teisę išduoti nurodymus ir pavedimus, darbo vietose.

29. Juridiniai ir fiziniai asmenys, atliekantys darbus šilumos įrengimuose, kurie jiems nepriklauso (neįtraukti į balansą ir pan.), prieš sutarties sudarymą privalo šilumos įrenginių savininkui arba asmeniui, kuriam priklauso šilumos įrenginiai, pateikti dokumentą (atestatą verstis energetikos eksploatavimo veikla), suteikiantį teisę atlikti šiuos darbus, ir sąrašą personalo, nurodant jo kvalifikaciją. Neturint tokio dokumento ir sąrašo, šilumos įrenginių savininkui arba asmeniui, kuriam priklauso šilumos įrenginiai, leisti dirbti kitos įmonės darbuotojams arba pavieniams asmenims draudžiama.

30. Atliekant Taisyklių 29 punkte nurodytus darbus, darbuotojų saugos ir sveikatos atsakomybės ribos tarp susitariančių šalių nustatomos sutartyse arba akte.

31. Juridiniams arba fiziniams asmenims dirbant šilumos įrenginiuose, kurie neįtraukti į jų balansą ar nėra jų nuosavybė, Taisyklių ir kitų darbuotojų saugos ir sveikatos norminių aktų vykdymas yra privalomas.

32. Rangovinių organizacijų (remonto, derinimo, montavimo ir t. t.) asmenų, galinčių būti pagal bendrus nurodymus atliekamų darbų vadovais ir vykdytojais, sąrašai turi būti patvirtinti šių įmonių vadovo ar jo įgalioto asmens ir perduoti organizacijoms, kurioms priklauso įrenginiai. Šie sąrašai taip pat turi būti laiku koreguojami paskyrus kitus asmenis. Sąrašai rangovinių organizacijų asmenims dirbti darbų vadovais ar vykdytojais taip pat turi būti patvirtinti įmonės įrenginių savininko (darbdavio) ar jo įgalioto asmens.

33. Darbai, kuriems nereikia techninių priemonių darbo vietai paruošti ir kurie nenurodyti pagal nurodymus atliekamų darbų sąrašė, gali būti atliekami pagal pavedimus. Darbų, kuriuos gali atlikti vienas darbuotojas pagal pavedimą, sąrašas sudaromas atsižvelgiant į vietos aplinkybes. Sąrašą tvirtina darbdavys ar jo įgaliotas asmuo.

34. Nurodymų ir pavedimų išdavimo bei darbo pagal juos tvarka pateikta Taisyklių 1 priede,

nurodymo forma pateikta Taisyklių 2 priede, nurodymų ir pavedimų registravimo žurnalo forma pateikta Taisyklių 3 priede.

IV SKYRIUS DARBŲ, ATLIEKAMŲ ŠILUMOS ĮRENGINIUOSE, BENDRIEJI REIKALAVIMAI

PIRMASIS SKIRSNIS REMONTAS

35. Kiekvienoje įmonėje turi būti remonto aikštelių planai. Remonto aikštelės turi būti aiškiai paženklintos, nurodytos jų leistinos apkrovos.

36. Siekiant, kad į remontui skirtą šilumos įrenginį nepatektų garo, karšto vandens, cheminių, sprogimo ar gaisro pavojingų medžiagų būtina jį patikimai atjungti nuo gretimų vamzdinių ir įrenginių, taip pat nuo drenažo bei apvadinių linijų. Šie reikalavimai netaikomi, kai darbai atliekami šilumos tiekimo vamzdynuose pagal Taisyklių 18.2 papunktyje nustatytus reikalavimus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1-342](#), 2023-11-17, paskelbta TAR 2023-11-17, i. k. 2023-22236

37. Atjungimo armatūrą būtina uždaryti bei patikimai užrakinti ir pakabinti plakata „Neatidaryti! Įrenginiuose dirbama“. Raktai nuo užraktų turi būti perduodami budinčiam darbuotojui, įrašius apie tai operatyviniame žurnale. Sklendžių elektrinės pavaros turi būti atjungtos nuo tinklo įtampos ir pakabintas plakatas „Nejungti! Įrenginiuose dirbama“. Neatlikus šių priemonių, įrenginį remontuoti draudžiama. Šie reikalavimai netaikomi, kai darbai atliekami šilumos tiekimo vamzdynuose pagal Taisyklių 18.2 papunktyje nustatytus reikalavimus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1-342](#), 2023-11-17, paskelbta TAR 2023-11-17, i. k. 2023-22236

38. Atjungiamus įrenginius ir vamzdynus galima ištuštinti (nesant šios paskirties specialių įrenginių) atlaisvinant priešingoje nuo dirbančiojo pusėje dalį flanšinio sujungimo varžtų. Flanšus praskirti reikia atsargiai.

39. Atlaisvinus flanšinių sujungimų varžtus reikia saugotis, kad garas ar karštas vanduo nenupliktų darbininkų. Todėl remontuojamo įrenginio drenažinės linijos turi būti atidarytos.

40. Esant nepakankamai sandariai atjungimo armatūrai, remontuojamas įrenginys nuo veikiančių turi būti atskirtas aklėmis. Aklių storis turi atitikti skaičiavimus atsižvelgiant į darbo terpės (garo, vandens, skysto kuro ir t. t.) slėgį, temperatūrą, vamzdyno skersmenį, aklės plieno markę. Aklės privalo turėti gerai matomus kotus, kad būtų galima lengviau nustatyti jų vietą. Ant aklės koto turi būti iškabintas plakatas „**Aklė**“. Tuo atveju kai nėra jungčių, įrenginį reikia atjungti nuosekliai dviem sumontuotomis uždaromosiomis armatūromis.

41. Ruošiamus remontui įrenginius, kad nesusidarytų sprogį aplinka, dirbančius su degiomis, nuodingomis ar agresyviomis medžiagomis, reikia atjungti, ištuštinti, išvalyti (praplauti, prapūsti) ir nuo veikiančių įrenginių atskirti aklėmis, nepriklausomai nuo transportuojamų medžiagų slėgio ir temperatūros.

42. Dirbant aplinkoje, kurioje yra degių dujų ir gali susidaryti sprogį aplinka, turi būti naudojami spalvotojo metalo plaktukai, kūjai ir kiti įrankiai. Juodojo metalo įrankiai ir įtaisai turi būti padengti smūgio metu nekibirkščiuojančiu sluoksniu. Pjaunančioji kirstuko dalis turi būti gausiai sutepta tirštu tepalu (solidolu ar kt.). Aplinkoje, kurioje yra dujų, naudoti *elektrinius grąžtus* ir kitus elektrinius kibirkščiavimą sukeliančius įrankius draudžiama.

43. Paverždamas srieginę jungtį, dirbantysis turi stovėti galimos, nutrūkus sriegiui, vandens ar garo srovės išsiveržimo krypties priešingoje pusėje. Paveržimo metu perteklinis slėgis neturi būti didesnis kaip 0,5 MPa (5 bar). Eksploatuojant ketinę armatūrą, flanšinių jungčių varžtus leidžiama paveržti, jei šilumnešio temperatūra yra ne aukštesnė kaip 90 °C. Jei būtina paveržti varžtus esant aukštesnei šilumnešio temperatūrai, slėgis vamzdyne neturi viršyti 0,3 MPa (3 bar). Plieninių

kompensatorių riebokšlius galima paveržti esant iki 1,2 MPa (12 bar). slėgiui. Kompensatorių riebokšlius papildyti leidžiama esant vamzdžiuose ne didesniai kaip 0,02 MPa (0,2 bar). slėgiui ir ne aukštesnei kaip 45 °C šilumos agento temperatūrai. Visais kitais atvejais riebokšlius papildyti reikia tik ištuštinus vamzdyną. Kompensatorių riebokšlių įkamšą galima pakeisti tik visiškai ištuštinus vamzdyną.

44. Naudojamos darbo priemonės (mechanizacijos priemonės, įrenginiai bei įrankiai) turi atitikti bendruosius darbo priemonių reikalavimus. Darbuotojai, vykdantys darbus su elektrifikuotais įrankiais bei mechanizmais, turi būti apmokyti saugiai dirbti su jais ir instruktuoti vadovaujantis „Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklėmis“ patvirtintomis 2010 m. kovo 30 d. Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymu . Nr. 1-100.

45. Atliekant remonto darbus, susijusius su įrenginių ir vamzdynų ardymu, turi būti nustatyta operacijų eilės tvarka, užtikrinanti likusių įrenginių mazgų ir elementų stabilumą, kuri būtina nepertraukiamai stebėti.

46. Flanšinių jungčių varžtų kiaurymių sutapimą reikia tikrinti tik naudojantis laužtuvėliais arba atitinkamu įtvaru. Šį darbą atlikti rankomis draudžiama.

47. Baigus remontą, atsakingi darbuotojai privalo asmeniškai įsitikinti, kad visi darbai tikrai baigti, aklės išimtos, remonto darbuotojai pasišalinę ir darbo vieta išvalyta. Tik po to galima nuimti užraktus nuo ventilių bei sklendžių ir įjungti įtampą elektros pavaroms.

48. Baigus remontą, įjungti šilumos įrenginius galima tik leidus įrenginių naudotojui (pamainos vadovui ar budinčiam darbuotojui).

ANTRASIS SKIRSNIS DARBAI UŽDAROSE ERTMĖSE

49. Darbuotojai, dirbantys uždaroje ertmėje turi būti apmokyti vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 27 straipsnio 5 dalimi.

50. Prieš leidžiant darbuotojams atlikti remonto darbus ir vidaus apžiūras tam tikro tūrio iš visų pusių ribojančiose žmonių išėjimą uždaroje ertmėje, reikia jas ištuštinti ir patikrinti visus vamzdynus bei kanalus, kuriais į minėtas ertmes gali patekti vandens, garų, agresyvių skysčių ir pan. Šie vamzdynai ir kanalai užsklendžiami, nuo veikiančių įrenginių atskiriami aklėmis, o ant uždarymo įtaisų pakabinami plakatai su užrašais „**Neatidaryti! Įrenginiuose dirbama**“. Uždarančiosios armatūros valdymo variklių įtampa išjungiama komutaciniais įtaisais. Atjungiančių sklendžių ir ventilių spynų raktai iki remonto pabaigos turi būti pas leidžiantį dirbti asmenį.

51. Visi remonto darbai uždaroje ertmėje ir iškasose (šurfluose) atliekami atidarius angas (landas) ir (arba) veikiant kilnojamai ventiliacijai, išvalius nuosėdas (kaminuose – pelenus), atlikus oro analizę dujų analizatoriais ir nustačius, kad kenksmingų medžiagų (dujų) koncentracija neviršija leidžiamų, o deguonies pakanka ($O_2 > 18 \%$ pagal tūrį). Jeigu nustatyta deguonies koncentracija mažiau kaip 20,9 %, būtina išsiaiškinti deguonies mažėjimo priežastis. Pastebėtos pavojingos cheminės medžiagos (dujos) pašalinamos, po to vėl pakartotinai patikrinama. Darbo metu oro užterštumas tikrinamas dujų analizatoriais. Nustačius, kad ore yra kenksmingųjų medžiagų (dujų), darbus reikia nedelsiant nutraukti ir išvesti darbininkus iš pavojingos zonos. Dažniausiai pasitaikančių sprogimui pavojingų ir kenksmingų dujų charakteristikos pateiktos Taisyklių 5 priede.

52. Pavojingos cheminės medžiagos tikrinamos sprogimo atžvilgiu saugiu analizatoriumi. Tikrinant, ar nėra kenksmingųjų medžiagų (dujų), patikrinamas ir deguonies kiekis. Tokio prietaiso neturint, oro bandiniai imami per liuką nuleidžiant žarną į uždarąsias ertmes ir analizuojami uždarytų ertmių išorėje.

53. Oro bandiniai imami iš uždarytų ertmių viršutinės ir apatinės zonos blogiausiai vėdinamų vietų. Imant bandinį iš viršutinės ertmės zonos, žarnos galas nuleidžiamas 200 -300 mm. Šiuo atveju gali būti nustatytos lengvesnės už orą pavojingos cheminės medžiagos (dujos). Sunkesnėms už orą kenksmingosioms medžiagoms (dujoms) nustatyti bandinys imamas iš ertmės žemutinės zonos ir žarnos galas turi būti nuleistas ne aukščiau kaip 900 mm nuo ertmės dugno.

54. Oro bandinius iš uždarytų ertmių imti į jas patekus draudžiama. Tikrinti, ar yra kenksmingųjų medžiagų (dujų), atvira ugnimi draudžiama.

55. Uždarosioms požeminėms ertmėms, kurios yra netoli nuo požeminio dujotiekio (iki 15 m iš abiejų pusių nuo jo), eksploatavimo ir žmonių siuntimo į jas tvarka nustatoma instrukcijomis.

56. Aptikus dujas bet kurioje dujotiekiui artimoje požeminėje ertmėje, būtina ją vėdinti. Tuo pačiu metu turi būti papildomai patikrintos ir visos kitos požeminės ertmės, esančios 50 m atstumu (spinduliu) nuo dujotiekio, ir pranešta dujų avarinei tarnybai.

57. Draudžiama vėdinant uždaras ertmes naudoti deguonį. Vėdinimas turi užtikrinti higienos normų reikalavimus.

58. Kai natūraliai ir priverstinai vėdinant pašalinamos ne visos pavojingos cheminės medžiagos (dujos), dirbti uždaroje ertmėje draudžiama, kol nebus panaikinta kenksmingųjų medžiagų (dujų) patekimo priežastis ir pakartotinai patikrinus įsitikinta, kad kenksmingųjų medžiagų (dujų) nėra.

59. Jei priverstinai vėdinant kenksmingųjų medžiagų (dujų) patekimo panaikinti neįmanoma, patekus į uždaras ertmės ir dirbant jose naudojamosi dujokauke (žarnine dujokauke) ar apsauginiais aparatais su oro tiekimu.

60. Kiekviename padalinyje su uždujinimui pavojingų požeminių ertmių sąrašu turi būti supažindinti atliekantys jose darbus padalinio darbuotojai.

61. Visos uždujinimui pavojingos požeminės ertmės turi būti pažymėtos technologinėje schemoje ir maršrutiniame žemėlapyje. Šių ertmių antri dangčiai ar liukų cilindrinės dalys turi būti nudažytos geltonos spalvos dažais arba pritvirtinamos geltonos spalvos plastmasinės lentelės.

62. Dirbant uždaroje ertmėje būtina naudoti tinkamas AAP. Kenksmingųjų medžiagų (dujų) koncentracija, dirbant ventiliacijai, neturi viršyti higienos normose nurodytų dydžių. Išskirtiniais atvejais kuro rezervuaruose leidžiama atlikti apžiūrą ir darbus, kai kenksmingųjų medžiagų (dujų) koncentracija viršija ribines leidžiamas koncentracijas, naudojantis kvėpavimo organų AAP. Jeigu naudojamas laisva žarna tiekiamo švaraus oro kvėpavimo aparatas, tai žarna neturi būti ilgesnė kaip 15 m. Jei, esant būtinumui, naudojama ilgesnė žarna, būtina naudoti oro tiekimo aparatus. Dirbant būtina užsisėgti apraišus su prie jų pritvirtinta virve, kurios kitą galą turi laikyti vienas iš stebėtojų.

63. Ryšys tarp prižiūrėtojo ir dirbančiojo dujų atžvilgiu uždaroje ertmėje palaikomas naudojantis tokia signalizacija:

63.1. vienas gelbėjimo lyno patraukimas iš dirbančiojo pusės reiškia „Trauk žarną ir lyną“. Tada prižiūrėtojas turi taip pat vieną kartą patraukti lyną ir, sulaukęs dirbančiojo vieno atsakomojo lyno patraukimo, traukia lyną ir žarną;

63.2. jei prižiūrėtojas nesulaukė dirbančiojo atsakomojo signalo, jis turi traukti ne tik lyną ir žarną, bet ir dirbantįjį, nes pirmasis dirbančiojo signalas galėjo ateiti jam nugriūnant;

63.3. du gelbėjimo lyno patraukimai iš dirbančiojo pusės reiškia „Nuleisk žarną ir lyną“. Tokį signalą dirbantysis duoda, kai jam reikia judėti;

63.4. trys lyno patraukimai reiškia „Viskas gerai“.

64. Prižiūrėtojas turi taip laikyti lyną ir žarną, kad jie netrukdytų dirbančiajam judėti ir nekabotų neįtempti. Kai tik dirbantysis sustoja, jis turi duoti signalą – tris patraukimus, reiškiančius „Viskas gerai“. Prižiūrėtojas, negavęs signalo po to, kai lynas ir žarna nustojo judėti, turi užklausti dirbantįjį (1 patraukimas) ir turi gauti atsakymą (3 patraukimai). Prižiūrėtojo daugkartiniai lyno patraukimai reiškia, kad dirbantysis privalo prieiti prie liuko arba išlipti iš talpyklos. Tokie signalai, siunčiami dirbančiojo, reiškia reikalavimą jį ištraukti.

65. Ryšiui palaikyti rekomenduojama naudoti telefoną arba radijo ryšį.

66. Darbui uždaroje ertmėje ir jų periodinei apžiūrai skiriami ne mažiau kaip 3 darbininkai. Kada uždaroje ertmėje gali atsirasti kenksmingųjų medžiagų (dujų), 2 iš jų turi būti ne ertmės viduje ir nuolat stebėti dirbantįjį viduje, o atliekant darbus katilų kūryklos viduje, joje vienu metu turi būti ne mažiau kaip 2 darbininkai.

67. Prižiūrėtojai, kol uždaroje ertmėje dirba žmogus (-ės), neturi pasitraukti nuo liuko ir atlikti kitus darbus.

68. Dirbantysis, pasijutęs blogai, turi nutraukti darbą ir išlipti į paviršių, o prižiūrėtojas turi jam padėti, o esant reikalui pakviesti netoliese esančius darbuotojus.

69. Prireikus nusileisti pas nukentėjusįjį, vienas prižiūrėtojų turi užsidėti dujokaukę ar izoliacinį aparatą ir apsijuosti gelbėjimo diržą, perduoti gelbėjimo lyną pasiliekančiam viršuje

antrajam prižiūrėtoji.

70. Buvimo laikas uždaryj ertmių viduje, jas apžiūrint arba atliekant darbus, nustatomas atsižvelgus į vietos sąlygas.

71. Uždaroje ertmėje, kuriose yra aukštesnės kaip 45 °C temperatūros vandens arba jo gylis didesnis kaip 200 mm, dirbti draudžiama.

72. Neleidžiama dirbti uždaroje ertmėje, išskyrus katilų kūryklas, kai oro temperatūra jose aukštesnė už 33°C. Katilų kūryklose neleidžiama dirbti, kai oro temperatūra jose aukštesnė už 50°C.

73. Uždaryj ertmių valymo metu privaloma vadovautis Gamtinių dujų, suskystintųjų naftos dujų ir biodujų aplinkoje atliekamų darbų saugos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr. 1-191 „Dėl gamtinių dujų, suskystintųjų naftos dujų ir biodujų aplinkoje atliekamų darbų saugos taisyklių patvirtinimo“. Išimtas iš ertmių nuosėdas reikia išvežti ar sandėliuoti nustatyta tvarka tam skirtoje vietoje.

74. Dirbant 1 m ir didesniame aukštyje turi būti įrengti pastoliai bei lopšeliai pagal Taisyklių IV skyriaus III skirsnio reikalavimus.

75. Vienu metu dirbant viduje keliuose aukštuose, kiekvienas jų turi būti atskirtas nuo viršuje esančio ištisinio apsauginiu paklotu. Ardant iškloją, tuo pačiu metu dirbti dviejuose ar daugiau aukštų draudžiama.

76. Prieš uždariant uždaryj ertmių angas ir landas, reikia įsitikinti, ar neliko viduje darbininkų, taip pat medžiagų, įrankių, specialių drabužių ir kitų daiktų. Baigus darbą draudžiama palikti atviras angas ir liukus.

TREČIASIS SKIRSNIS DARBAI, ATLIEKAMI AUKŠTYJE

77. Pastoliai, pakyls ir kiti įtaisai turi atitikti jiems keliamus reikalavimus.

78. Pastoliai, pakyls ir kiti įtaisai darbams aukštyje turi būti pagaminti pagal tipinius projektus.

79. Visi pastoliai, pakyls ir lopšiai privalo turėti juos pagaminusios įmonės pasus.

80. Netipinius pastolius leidžiama naudoti tik išimtiniais atvejais. Tokie pastoliai gaminami pagal individualų projektą, kuriame atliekami pastovumo ir visų pagrindinių elementų stiprumo skaičiavimai.

81. Pastolių projektą tvirtina (projektavimo) įmonės atsakingas projekto vadovas, taip pat organizacijos, priimančios projektą naudoti, darbdavys ar jo įgaliotas asmuo.

82. Atliekant darbus nuo pastolių, nurodoma pastolių priėmimo data, o kai jie aukštesni negu 4 m, ir pastolių priėmimo akto numeris.

83. Eksploatavimo metu kiekvieną dieną darbų vadovas turi apžiūrėti pastolius ir įmonės nustatyta tvarka užregistruoti apžiūros rezultatus.

84. Kai ant pastolių pagal nurodymus ar tarpinius nurodymus dirba kelių subrangovinių organizacijų darbuotojai, pastolius kiekvieną dieną apžiūri ir apžiūros rezultatus užregistruoja kiekvienas bendro ar tarpinio nurodymo darbų vadovas.

85. Apžiūrų registravimo žurnalą saugo nurodymo (bendro nurodymo) darbų vadovas.

86. Draudžiama dirbti naudojantis atsitiktiniais paaukštinimais (dėžėmis, statinėmis, lentomis ir pan.).

87. Prireikus 1,3 m ir didesniame aukštyje nuo grindų (darbo aikštelės) be pakylų atlikti trumpalaikius darbus (pakabinti takelazinė įrangą ir pan.), naudojami apsauginiai pririšimai. Dirbant 1 m ir didesniame aukštyje be apsauginių atitvarų, būtina naudotis apsauginiais pririšimais. Darbininkai turi būti instrukuoti, kur ir kaip lipti, prie ko tvirtinti apsauginių pririšimų karabinus. Ant apsauginių pririšimų turi būti nurodyta kitos jų patikros data. Draudžiama naudotis apsauginiais pririšimais, jeigu ant jų nėra žymos apie patikrą, pasibaigęs patikros terminas ar aptikta defektų. Patikra turi būti atlikta vadovaujantis LST EN 365:2004. Draudžiama prileisti darbuotojus prie užlipimo kopėčių be apsauginio pririšimo.

88. Darbų aukštyje metu vaikščioti apačioje turi būti uždrausta ir pavojinga zona aptverta.

Dirbant ant grotelinių aikštelių, perėjimo vietose turi būti įrengtas ištinis lentų grindinys ir aptvarai, kad būtų išvengta krentančių medžiagų ir instrumentų keliamo pavojiaus.

89. Vienu metu dirbant skirtinguose aukščiuose, žemiau esančios darbo vietos turi būti aprūpintos atitinkamais saugos įrenginiais (paklotais, tinklais, stogeliais), įtaisytas ne didesnis kaip 6 m atstumu vertikalia kryptimi nuo aukščiau esančios darbo vietos.

90. Dirbant ant 6 m ir aukštesnių pastolių, turi būti ne mažiau kaip du paklotai – darbinis (viršutinis) ir apsauginis (apatinis), o kiekviena darbo vieta pastoliuose, priglaustuose prie pastato ar statinio, turi būti iš viršaus apsaugota apdanga, esančia ne aukščiau kaip 2 m nuo darbinių paklotų.

91. Pastolių paklotai tvirtinami prie skersinių. Paklotai, esantys aukščiau nei 1,3 m virš žemės paviršiaus ar perdangų, privalo turėti apsaugines tvoreles, aptvarus ir turėklus.

92. Pastolių statybos ir ardymo metu elektros oro linijų laidai, esantys arčiau nei jų apsaugos zona nuo metalinių pastolių, turi būti atjungti nuo elektros tiekimo tinklų ir įžeminti arba demontuoti.

93. Pastolių priėmimo aikštelių negalima perkrauti medžiagomis. Krauti medžiagas pastolių pakraščiuose ir virš bortinių lentų draudžiama.

KETVIRTASIS SKIRSNIS SUKAMŲJŲ MECHANIZMŲ EKSPLOATAVIMAS

94. Prieš pradėdant guolių, sujungimo movų ir kitų besisukančių mechanizmų ir jų elementų (siurblių, ventiliatorių, elektros variklių ir pan.) remonto darbus, reikia patikrinti, ar atjungtas elektros variklis, ar visos sklendės, sklėsčiai, ventiliai, velenų movos ir kiti remontuoti paruošto mechanizmo sujungimai atjungti nuo veikiančių įrenginių, taip pat ar yra ant atjungiamųjų dalių plakatai: „**Neatidaryti! Įrenginiuose dirbama**“. Darbų vykdymo vietoje reikia iškabinti plakatą „**Dirbti čia!**“. Dirbant dviem brigadomis tuo pačiu metu elektros variklio ir siurblio (ventiliatorių ir kt.) jungiamoji mova turi būti išardyta.

95. Elektros įrenginius, vadovaudamiesi Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklių reikalavimais, atjungia elektrotechninis personalas.

96. Prieš remontuojant siurblių, reikia įsitikinti, ar jis tinkamai atjungtas nuo vamzdynų, ar neliko slėgio ir ar sandari uždaroji armatūra.

97. Balansuojant sukamojo mechanizmo rotorius, kabinti svorius galima tik panaikinus rotorius pasisukimo galimybę.

98. Naudojant specialias balansavimo stakles ventiliatorių ar dūmsiurblių rotorius statiniam balansavimui, panaudojama įranga, neleidžianti rotoriumi nukristi.

99. Atlikti darbus ventiliatorių ar dūmsiurblių viduje, kai iš jų žemyn išeina dūmų arba oro traktas, leidžiama tik uždengus dūmų arba oro traktą patvariu klotiniu ir panaikinus rotorius sukimosi galimybę.

100. Pūtimo ir traukos įrenginių rotorius iškėlimo mechanizmai turi tenkinti nustatytus reikalavimus. Rotorius iškėlimo zonoje neturi būti žmonių.

101. Darbai 1 m ir didesniame aukštyje prie sukamųjų mechanizmų atliekami nuo pastolių ir klotinių, tenkinančių Taisyklių IV skyriaus III skirsnio reikalavimus.

102. Keičiant pūtimo ir traukos įrenginių mentes turi būti atidengti korpusų dangčiai.

103. Visi suvirinimo darbai ant pūtimo ir traukos įrenginių rotorius atliekami įžemint rotorius.

104. Apvirinant pūtimo ir traukos įrenginių mentes, reikia vengti išlydyto metalo nutekėjimo ir apsaugoti dirbantį suvirintoją elektra nuo išlydyto metalo pūslų.

105. Kai pūtimo ir traukos įrenginių mentės apvirinamos neišimant rotorius, užtikrinama reikiama oro kaita (vėdinimas) ir darbą turi kontroliuoti prižiūrėtojas esantis pūtimo bei traukos įrenginių išorėje. Suvirintojas elektra, kuris yra pūtimo ir traukos įrenginio viduje, turi būti apsijuosęs gelbėjimo diržu su saugos lynu, kurio galą laiko prižiūrėtojas.

106. Apdengti elektros variklius brezentu neleidžiama. Prireikus apsaugoti veikiančią variklį, jis atitveriamas skydeliais, fanera arba uždengiamas mediniu ar metaliniu gaubtu.

107. Elektros variklių, siurblių ir kitų mechanizmų visos judančios ir besisukančios dalys

atitveriamos, kad būtų apsaugoti juos eksploatuojantys ir pro šalį praeinantys darbuotojai. Remontuojant sukamuosius mechanizmus nuimti apsauginiai aptvarai, baigus remontą, vėl pritvirtinami jiems skirtose vietose prieš paduodant srovę į elektros variklį.

108. Užsidedusius elektros variklius reikia atjungti nuo įtampos šaltinio, gesinimui naudoti angliarūgštės arba miltelinius gesintuvus.

109. Prieš paleidžiant sukamąjį mechanizmą (taip pat ir prieš jo bandymą), turi būti surinkta jungiančioji mova, pastatyti visų besisukančių dalių apsauginiai aptvarai, nuimti saugos ženklai, instrumentai, medžiagos ir iš darbo vietos išvesti žmonės bei grąžintas nurodymas.

PENKTASIS SKIRSNIS IZOLIAVIMO IR APMŪRIJIMO DARBAI

110. Prieš pradedant izoliavimo ir apmūrijimo darbus darbininkai-izoliuotojai instruktuojami saugos taisyklių klausimais.

111. Antikoroziniai, dažymo, izoliavimo ir apmūrijimo darbai atliekami pagal šiems darbams naudojamų medžiagų gamintojų nustatytus reikalavimus, o naudojant asbesto turinčias medžiagas – laikantis Darbo su asbestu nuostatų reikalavimų.

112. Draudžiama vienu metu vykdyti hidrauliškai ar pneumatiškai bandomų įrenginių ir bandymo zonoje esančių įrenginių izoliavimo ir (ar) apmūrijimo darbus.

113. Ardant seną izoliaciją ar mūrinį ir naujai izoliuojant ar mūrijant, draudžiama smūgiuoti į vamzdynų sienas bei įrenginius; ardant izoliaciją ar mūrinį, būtinai reikia naudoti AAP. Siekiant išvengti dulkėjimo, ardomą izoliaciją ar mūrą reikia sudrėkinti. Izoliaciją, taip pat ardamos izoliacijos ir kitas atliekas iš aukštai reikia nuleisti loviais, mesti jas draudžiama. Izoliacija ir mūrinys ardomi nuo viršaus žemyn.

114. Valant izoliuojamus paviršius metaliniais šepečiais, reikia naudoti AA, o kai valoma cheminiais reagentais – naudoti reagento saugos duomenų lape nurodytas AAP.

115. Iki pakankamai sutvirtės mūrinio skiedinys, apmūryta įrenginio dalis atitverinama atstumu, ne mažesniu kaip apmūrytos dalies aukštis, siekiant apsaugoti nuo mūro griuvimo pavojaus.

116. Žiemą atvirame ore esančios izoliuotojų darbo vietos apsaugomos surenkamaisiais skydais.

117. Draudžiama virti ir šildyti izoliavimo mastikas, taip pat ruošti izoliavimo mišinius kamerose, tranšėjose bei kitose ribotos erdvės vietose.

118. Izoliavimo mastikų ir bitumo virimo bei šildymo katilai turi būti su sandariai uždengiamais ugniai atspariais dangčiais. Leidžiama pripildyti ne daugiau kaip 75 % katilų talpos.

119. Jeigu kitaip nenurodyta jų naudojimo instrukcijoje, šie katilai statomi specialiai skirtose aikštelėse ne arčiau kaip 50 m nuo medinių pastatų ar sandėlių ir ne arčiau kaip 15 m nuo tranšėjos briaunos arba iškastos krašto. Prie kiekvieno virimo katilo turi būti priešgaisrinių priemonių komplektas (putų gesintuvai, sausas smėlis, nedegus audeklas (1 m x 1,5 m)).

120. Kai atliekant hidroizoliacijos darbus kamerose ir tuneliuose naudojamos bitumo medžiagos, darbų vykdymo vietos aprūpinamos vietine ventiliacija su ne mažesne kaip 20-ine oro kaita, sprogimo atžvilgiu saugiu vietiniu apšvietimu.

121. Darbininkai, atliekantys mastikų virimo, šildymo ir transportavimo darbus, instruktuojami, kaip saugiai:

121.1. pakrauti ir iškrauti virimo katilą;

121.2. virti ir šildyti mastiką, paaiškinant, kaip pavojinga, jeigu į virimo katilą patenka vandens ir dėl to ji pradeda taškytis (spragsėti);

121.3. transportuoti karštą mastiką.

V SKYRIUS SKYSTO IR KIETO KURO ĮRENGINIŲ EKSPLOATAVIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS

KURO TRANSPORTAVIMAS (TIEKIMAS)

122. Vidinio geležinkelio ūkis eksploatuojamas vadovaujantis galiojančiais Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodeksu bei įmonės eismo organizavimo instrukcija, suderinta su įmonę aptarnaujančią geležinkelio stotimi.

123. Kuro saugyklos ir jo tiekimo įrenginiai (siurblinės, vamzdynai, estakados) eksploatuojami pagal įrenginių gamintojų nustatytą tvarką bei techninio eksploatavimo taisyklių reikalavimus.

124. Kieto kuro saugyklos turi tenkinti bendruosius darbo vietų reikalavimus.

125. Kuro tiekimo magnetiniai separatoriai aptarnaujami sustabdžius konvejerį ir atjungus magnetinį separatorių nuo elektros įtampos.

126. Darbuotojams, nesusijusiems su kuro tiekimo įrenginių eksploatavimu, draudžiama vaikščioti kuro padavimo estakadomis, galerijomis, kuro iškrovimo ir konvejerių patalpose. Eksploatuojantys darbuotojai privalo vaikščioti tik pažymėtais perėjimais, tilteliais ir pan.

127. Draudžiama lipti per veikiančius konvejerius, perduoti per juos daiktus, lipti po jais tam tikslui nepritaikytose ir neaptvertose vietose.

128. Rankiniu būdu draudžiama imti kuro mėginius nuo judančios konvejerio juostos, sraigės, transporterio ir kitų veikiančių kuro tiekimo įrenginių.

129. Kuro transportavimo įrenginiai ir patalpos po konvejeriais, traukos ir pavarų įrenginiais rankomis valomi tik sustabdyti ir atjungti nuo elektros tinklo. Ant valdymo įrenginių pakabinami įspėjamieji plakatai „**Nejungti! įrenginiuose dirbama!**“.

ANTRASIS SKIRSNIS SKYSTO KURO TALPYKLŲ EKSPLOATAVIMAS

130. Cisternos ir rezervuarai (toliau talpyklos) prieš nuosėdų valymą išgarinami ir išvėdinami.

131. Draudžiama nuleisti žmones į kuro ūkio talpyklas, kuriose nėra kopėčių. Nesant talpyklose stacionarių vidinių kopėčių, vengiant kibirkščiavimo, naudojamos patikrintos nešiojamos kopėčios, kurios nesukeltų kibirkšties.

132. Kasmet prieš žaibų sezono pradžią (balandžio mėnesį) kuro ūkyje turi būti patikrinamos žaibosaugos ir įžeminimo išorinės grandinės, išmatuojamos įžeminimo varžos.

133. Priėmimo, vartojimo ir rezervinių talpyklų angos turi būti sandariai ir patikimai uždarytos, o kanalai kuro siurblinėse uždengti nedegios medžiagos plokštėmis.

134. Kuro ūkio patalpose ir teritorijoje (talpyklos, priėmimo ir išpylimo įrenginiai, kanalai, siurblinės ir kt.) suvirinimo darbai atliekami pagal Taisyklių 22 punkto ir IV skyriaus II skirsnio reikalavimus.

135. Traktoriams ir automobiliams leidžiama įvažiuoti į kuro ūkio teritorijoje pažymėtas pavojaus zonas tik su įrengtais kibirkščių gaudytuvais.

136. Draudžiama naudoti kuro tiekimo vietoj konstrukcinių elementų, apkraunant juos kitų įrenginių ar statinių apkrovomis.

137. Atšildant užšalusius kuro ir garo vamzdynus negalima naudoti atviros ugnies.

138. Jei įmonė vietoj mazuto gauna kitokį skystą kurą arba mazutą žemesnės kaip 61°C pliūpsnio temperatūros, būtina patikrinti, ar naudojami elektros įrenginiai atitinka reikalavimus eksploatuojant juos gaisrui ir galimybei susidaryti sprogiai aplinkai pavojingomis sąlygomis, ir įgyvendinti papildomas saugos, taip pat gaisro išvengimo priemones naudojant šį kurą.

139. Kuro išpylimo ruože geležinkelio cisternas stabdyti atramomis, pagamintomis iš galinčių sukelti kibirkštis medžiagų, draudžiama. Cisternoms perstumti draudžiama naudoti laužtuvus, vamzdžius bei kitas metalines priemones. Cisternose, kad atkabinant lokomotyvą jos negalėtų pradėti riedėti, įjungiami rankiniai stabdžiai ir ratstabdžiai. Prieš pradėdant aptarnauti cisternas, lokomotyvas turi būti nuvažiavęs ne mažesniu kaip 5 m atstumu nuo jų.

140. Cisternos su sulūžusiomis kopėčiomis, aikštelėmis ar be jų aptarnaujamos naudojant specialias nešiojamas kopėčias su aikštelėmis arba nešiojamas lipynes su turėklais. Tokias cisternas

aptarnauja ne mažiau kaip du žmonės. Sugedusių cisternų aptarnavimo sąlygos nustatomos įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijoje. Apsaugai nuo kritimo iš aukščio darbuotojai privalo naudoti apsauginius prirėšimus.

141. Lipynės pereiti tarp cisternų turi būti pritvirtintos, apsaugant nuo savaiminio nukritimo.

142. Atidengti ir uždengti rezervuarų bei cisternų liukų dangčius, taip pat kišti į cisterną garui tiekti metalinius šildančius vamzdžius ir įvairias žarnas su išorine metaline spirale reikia atsargiai, prižiūrėti, kad jos nenukristų ir neatsitrenktų į liuko atvamzdį.

143. Draudžiama pasilenkti prie talpyklos angos, siekiant išvengti garų įkvėpimo ir įkritimo.

144. Ant išpylimo estakados esančias cisternas aptarnauti turi ne mažiau kaip 2 darbininkai, būdami vienas kito matomumo zonoje.

145. Prieš šildant mazutą cisternose, turi būti patikrinta:

145.1. kilnojamo trapo tvirtinimo prie cisternos angos patikimumas;

145.2. žarnos sujungimo su garo magistrale ir garo vamzdžiu sandarumas;

145.3. nuleisto į cisterną garo vamzdžio tvirtinimo patikimumas.

146. Išpylus mazutą ir išvalius cisterną, sandariai uždengti jų angų dangčius ir išpylimo vožtuvus galima tik ataušus cisternos išoriniam paviršiui ne mažiau kaip iki 40°C.

147. Skysto kuro talpyklų, vamzdynų flanšinės jungtys turi būti fasoninės. Nefasoninės jungtys turi būti apsaugos atmušimo skydeliais.

TREČIASIS SKIRSNIS SKYSTO KURO BANDINIŲ PAĖMIMAS

148. Mazuto ir kitų degalų bei tepalų bandiniai iš talpyklų imami specialiais bandinių paėmimo įrenginiais.

149. Imant kuro bandinius, matuojant kuro lygį, atidarant talpyklų angas bei išleidžiant susikaupusį vandenį ir purvą, siekiant išvengti garo ir dujų įkvėpimo bei galimo mazuto ar kito skysto kuro patekimo ant drabužių, reikia stovėti prieš vėją esančioje angos ar drenažo pusėje, šonu į vėją. Imti bandinius ir matuoti kuro lygį reikia tik kurui nusistovėjus (pvz., ne anksčiau kaip po 2 val. mazutą perpumpavus ir ne anksčiau kaip po 10 min. mazutui nurimus).

150. Draudžiama nešioti kuro bandinius atvirose ir stikliniuose induose. Stikliniuose induose kuro (mazuto ir kitų tamsių naftos produktų) mėginius leidžiama nešioti tik specialiai įrengtuose krepšiuose.

151. Matuoti lygį plienine rulete (juosta) draudžiama, jei rezervuarų angos neapsaugotos medžiaga, nesukeliančia kibirkščiavimo judant ruletei (švino, aliuminio ir kt.), žiedais. Plieninė ruletė ir bandinio paėmimo įrenginys turi šliaužti per matavimo angos kreipiamąjį griovelį.

KETVIRTASIS SKIRSNIS DUJŲ TIEKIMO ĮRENGINIŲ EKSPLOATAVIMAS

152. Eksploatuojant dujų tiekimo įrenginius, vadovaujamasi Gamtinių dujų, suskystintųjų naftos dujų ir biodujų aplinkoje atliekamų darbų saugos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr. 1-191 „Dėl gamtinių dujų, suskystintųjų naftos dujų ir biodujų aplinkoje atliekamų darbų saugos taisyklių patvirtinimo“ ir Gamtinių dujų perdavimo sistemos eksploatavimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. 1-128 „Dėl gamtinių dujų perdavimo sistemos eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“.

153. Įmonėje, naudojančioje dujinį kurą, darbdavio ar jo įgalioto asmens įsakymu turi būti paskirtas priežiūros meistras, atsakingas už esančius dujinius įrenginius.

154. Pavojingi darbai su dujomis atliekami vadovaujantis šiuos darbus reglamentuojančiais norminiais dokumentais.

155. Visose patalpose, per kurias eina dujotiekis, prieš pradedant remonto darbus, darbo vietoje būtina patikrinti, ar nėra dujų. Visais atvejais, kai šiose patalpose aptikta dujų, turi būti neatidėliotinai informuotas Šių patalpų naudotojas, darbdavys ar jo įgaliotas asmuo ir priežiūros

meistras, atsakingas už saugų dujų ūkio eksploatavimą.

VI SKYRIUS

ŠILUMOS ENERGIJOS GAMYBOS ĮRENGINIŲ EKSPLOATAVIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS

KATILŲ EKSPLOATAVIMAS

156. Katilai eksploatuojami pagal gamintojų reikalavimus ir vadovaujantis Garo ir vandens šildymo katilų įrengimo ir saugaus eksploatavimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2015 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 1-102 „Dėl garo ir vandens šildymo katilų įrengimo ir saugaus eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“ ir Elektrinių ir elektros tinklų eksploatavimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. 1-211 „Dėl elektrinių ir elektros tinklų eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“.

157. Siekiant išvengti apdegimų nuo atsitiktinio liepsnos pliūpsnio, purkštuvų įstatymo angos degikliuose turi būti uždengtos.

158. Apžiūros metu draudžiama atidarinėti katilo angas ir landas. Trumpam atidarant stebėjimo angas būtina stovėti šone nuo jų naudojant asmens saugos priemones.

159. Draudžiama uždegti kurą kūryklose esant atidarytoms landoms ir stebėjimo angoms. Katiluose, kuriuose slėgis kūrykloje yra didesnis nei aplinkos, turi būti įtaisai, saugantys apžiūros angų stiklus nuo suskilimo. Darbuotojai, atliekantys katilo apžiūrą, turi naudotis reikiamomis AAP.

160. Prieš įkuriant katilą, jame turi būti nutraukti visi remonto darbai ir padalinio paminos vadovas turi išvesti visą personalą, nesusijusį su įkūrimu. Greta stovinčiuose katiluose turi būti nutraukti visi remonto darbai iš tos kūryklos ir dūmtakių pusės, kuri atsukta į įkuriamąjį katilą arba yra tiesioginio matomumo zonoje. Darbai gretutiniame katile atnaujinami leidus budintiems darbuotojams.

161. Apipučiant katilo kaitinimo paviršių, turi būti padidinta trauka kūrykloje ir sudarytas stabilus degimo režimas.

162. Apipūsti galima tik leidus asmeniui, tiesiogiai reguliuojančiam katilo darbo režimą.

163. Apipučiant katilų kaitinimo paviršių ar regeneratyvinius oro šildytuvus, pašalinis personalas nuo šių įrenginių zonos turi būti išvestas.

164. Stacionariais apipūtimo įrenginiais katilas turi būti apipučiamas pagal gamintojų instrukcijas.

165. Apipučiant rankiniu būdu darbuotojai privalo naudotis AAP.

166. Prapučiant vandens lygio matuoklius (stiklus), darant periodinius prapūtimus, kuriant degiklius būtina naudoti AAP.

167. Radus atidarytą nekūrenamo katilo ar jo dūmų ir oro trakto landą, draudžiama ją uždaryti neįsitikinus, jog viduje nėra žmonių.

168. Dūmtraukių (kaminų) ir dūmtakių išorine, apžiūrą turi atlikti ne mažiau kaip 2 žmonės.

ANTRASIS SKIRSNIS

DARBAS KŪRYKLOSE, DŪMTAKIUOSE, ORTAKIUOSE, KATILŲ BŪGNUOSE BEI KAMINUOSE

169. Dirbti pagal nurodymus katilų elementų viduje, taip pat ortakiuose ir dūmtakiuose leidžiama:

169.1. atjungus juos nuo veikiančių įrenginių, garo, vandens, mazuto ar kito skysto kuro, dujų ir oro tiekimo vamzdynų, ištraukus skysto kuro purkštuvus ir pastačius akles ant garo, vandens, mazuto ar kito skysto kuro ir dujų atjungimo armatūros, o kai garų arba vandens vamzdyno armatūra įvirinta (neturi flanšų) arba sandari, reikia atjungti nuosekliai dviem sklendėmis (ventiliais) ir atidaryti esantį tarp jų drenažą, per kurį neturi tekėti arba garuoti;

169.2. laikantis Taisyklių IV skyriaus II skirsnio reikalavimų;

169.3. atjungus traukos ir pūtimo įrenginių elektros variklių įtampą.

170. Dirbti katilo elementų viduje, dūmtakiuose ir ortakiuose leidžiama tik esant ne mažiau kaip 2 nešiojamiems elektriniams šviestuvams, maitinamiems iš skirtingų 12 V įtampos šaltinių. Leidžiama naudoti akumuliatorių ir sausų baterijų šviestuvus.

171. Katilo kūryklos viduje leidžiama naudoti 230 V įtampos kaitinimo lempų šviestuvus. Šiuo atveju šviestuvai turi būti įrengti ne mažesniame kaip 2,5 m aukštyje virš darbo vietos arba turi būti apsaugoti nuo galimybės tiesiogiai (nepanaudojant instrumentų) prisiliesti prie lempos. Lempų elektros maitinimo laidai turi būti apsaugoti nuo mechaninių pažeidimų galimybės. Esant nepakankamam apšvietimui katilo kūrykloje, leidžiama naudotis 230 V prožektoriais, įrengtais katilo kūryklos išorėje, neprieinamoje darbininkams vietoje. Apšvietimo prietaisus, naudojant srovės skirtuminę apsaugą, kurios suveikimo srovė $I_V \leq 30$ mA, taip kaip tai apibrėžta Apšvietimo elektros įrenginių įrengimo taisyklėse patvirtintose 2011 vasario 3 d. Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymu Nr. 1-28, turi įrengti elektrotechninis personalas.

172. Draudžiama remontuoti katilus ir ortakius, kol nuo kūryklos sienų, vamzdynų nenuvalytas šlakas, pelenai ar degimo židiniai. Prieš įlendant į kūryklą, reikia įsitikinti, kad atramos, skirtos įlpti į kūryklą, yra patikimos. Dūmtakiuose ir dūmtraukiuose (kaminuose) darbai atliekami tik išvedinus darbo vietas per atidarytas landas ir apsisaugojus nuo dūmų iš dirbančių katilų pusės (uždarant ir užsandarinant užsklandas, užrakinamas spyna, arba įrengiant laikinas plytų sienas ar metalines akles, taip pat atjungiant ir pastatant akles garo apipūtimo linijose).

173. Draudžiama dirbti kūrykloje esant joje gresiančių griūti plytų arba pakibusio šlako.

174. Dūmtraukių (kaminų) ir dūmtakių vidinis remontas turi būti atliekamas nesant dūmų ir patikrinus viso dūmų-dujų trakto ventiliacijos pakankamumą.

175. Darbuotojai, dirbantys katilų kūrykloje ir konvektyvinėje šachtoje bei dūmtakiuose, privalo žinoti apie susidarančių nuosėdų bei apiplovimo vandenų kenksmingumą ir darbo metu naudotis tinkamomis AAP.

176. Prieš įleidžiant darbininkus į katilo būgną po katilo plovimo rūgštimi, jis turi būti išvedinamas ir patikrinama, ar oro sudėtyje deguonies pakanka ($O_2 > 18$ % pagal tūrį), jeigu nustatyta deguonies koncentracija mažiau kaip 20,9 %, būtina išsiaiškinti deguonies mažėjimo priežastis, bei vandenilio koncentracija. Vandenilio koncentracija būgne neturi viršyti 1/5 jo užsiliepsnojimo žemutinės ribos, nurodytos Taisyklių 4 priede, o sieros dvideginio – ribinės leistinos koncentracijos reikšmės, nurodytos higienos normose.

177. Katilo būgnas ventiliuojamas nešiojamu ventiliatoriumi arba kitokiu mechaninio vėdinimo įrenginiu, padėtu už būgno (prie vienos atviros būgno landos arba prie kokio nors laikinai atlaisvinto atvamzdžio). Dirbant apatiniuose būgnuose, darbo vietos ventiliacijai suintensyvinti turi būti atidarytos ir viršutinių būgnų landos. Kilnojamam elektriniam ventiliatoriui turi būti įrengta srovės skirtuminė apsauga, kurios suveikimo srovė $I_V \leq 10$ mA.

178. Valant kūryklą, draudžiama dirbti dūmtakiuose ir konvektyvinės šachtos kaitinimo paviršiuose.

179. Į katilo kūryklą ar konvektyvinę šachtą draudžiama lįsti pro landas, per kurias nutiesti suvirinimo kabeliai, dujų tiekimo žarnos arba apšvietimo tinklo laidai.

180. Atliekant avarinį katilo remontą, be išankstinio kūryklos išvalymo, jos viduje turi būti panaudotos saugos priemonės, siekiant išvengti šlako ir mūrinio nukritimo ant darbuotojų. Darbuotojams draudžiama būti žemiau negu valoma katilo vieta.

181. Atliekant remonto darbus regeneratyviniuose oro šildytuvuose, draudžiama būti po išimamais ar įstatomais paketais, taip pat būti korpuso viduje pasukant rotorius. Rotorius turi būti pasukamas specialia įranga.

182. Būgną ir jungiamuosius vamzdžius turi valyti ne mažiau kaip 2 darbininkai. Valant vandens virimo vamzdžius elektrine šlifavimo mašina su lanksčiu velenu vienas darbininkas turi prižiūrėti dirbančius būgne ir turėti šalia savęs komutacinį aparatą dirbančio būgno viduje darbininko nurodymams vykdyti, taip pat, esant reikalui, šlifavimo mašinos elektros varikliui atjungti. Šlifavimo mašinos elektros varikliui turi būti įrengta srovės skirtuminė apsauga, kurios suveikimo srovė $I_V \leq 10$ mA.

183. Valant vandens virimo vamzdžius, šlifavimo galvutę galima ištraukti iš vamzdžio tik

išjungus variklį. Pakartotinai variklį įjungti galima tik po to, kai galvutė bus iš naujo įkišta į vamzdį.

184. Aukštesnės kaip 12 V įtampos elektros varikliai ir nešiojami įtampą žeminantys transformatoriai, prie kurių prijungiami kilnojami rankiniai šviestuvai arba kilnojami elektros instrumentai, įrengiami būgno išorėje, šalia landos. Korpusas ir vienas iš transformatoriaus žemos įtampos apvijos laidų turi būti įžeminti. Kilnojamiems elektros varikliams ir transformatoriams turi būti įrengta srovės skirtuminė apsauga, kurios suveikimo srovė $I_V \leq 10 \text{ mA}$.

185. Tikrinant kaitinimo paviršių vamzdžių skerspjūvį šratu, reikia naudotis specialiomis gaudyklėmis.

186. Prireikus darbininkams judėti ant dūmtakių paviršaus, dūmtakiuose ar kituose kanaluose, reikia patikrinti jų dugno tvirtumą. Aptikus silpnesnę vietą arba kanalo dugno pažeidimus, reikia pakloti lentų grindinį, o esančius pelenus pašalinti. Darbo metu kanalų perėjimuose iš horizontalios į vertikalią padėtį, kanalai turi būti atitverti, kad būtų išvengta žmonių kritimo. Darbininkai turi nusileisti ir pakilti dūmtakiais gerai pritvirtintomis kopėčiomis ir trapais.

187. Darbininkų užlipimo ir nulipimo kamine kopėčių šachta turi būti per visą aukštį ir 2,5 m aukščiau darbo aikštelės apsaugota tinklu iš visų keturių pusių.

188. Draudžiama darbininkams pakilti ir nusileisti rygeliais, spyriais ar keltuvų lynais, taip pat tuo pačiu metu kilti arba leistis nuo kamino lipynėmis arba išorinėmis kopėčiomis keliams darbininkams. Kaminuose, turinčiuose šviestuvų aikšteles, darbininkams leidžiama tuo pačiu metu skirtingu aukščiu keltis (arba leistis) tarp šių aikštelių, esant būtinai uždarytoms jų landoms.

189. Atliekant remonto darbus ar apžiūras aplink kaminą nuo pakabinamų priemonių, turi būti aptverta pavojinga zona, apimanti 1/10 kamino aukščio pločio juostą, atmatuotą nuo kamino cokolio. Ant aptvaro turi būti pakabinti saugos ženklai, draudžiantys įeiti į aptvertą zoną. Virš įėjimų ar įvažiavimų pavojingoje zonoje turi būti įrengtos apsauginės atitvaros iš viršaus ir šonų, taip pat įrengti saugos ženklai, draudžiantys vaikščioti pašaliniais asmenimis.

TREČIASIS SKIRSNIS ELEKTROSTATINIŲ FILTRŲ EKSPLOATAVIMAS

190. Prieš valant katilo dūmtakių elektros filtrų sekcijas ir mechanines dalis, taip pat tų sekcijų nukratymo mechanizmus elektrotechninis personalas privalo atjungti nuo įtampos ir pašalinus elektrosstatinį krūvį įžeminti. Įspėjamuosius saugos ženklus ant sekcijų, jų landų ir mechanizmų turi iškabinti šilumos įrenginių aptarnaujantis personalas. Elektros filtro sekcijos, kuriose bus dirbama, turi būti išvėdintos ir iš bunkerių pašalinti pelenai. Aplinkos temperatūra turi būti ne aukštesnė kaip 50°C.

191. Elektros filtrų nukratymo mechanizmo išbandymą ir reguliavimą, kai reikia dažnai įjungti ir išjungti elektros variklį, leidžiama atlikti neatjungus jų elektrinės dalies, o tik išjungus paleidimo įtaisų įtampą. Tuo atveju iš aptarnaujančios brigados paskiriamas asmuo elektros varikliui ir jo paleidimo įtaisui prižiūrėti, kad būtų išvengta atsitiktinio elektros variklio įjungimo.

192. Elektros filtrų sekcijų remontas ir vidinė apžiūra privalo būti atliekama atjungus jų elektrinę dalį, atjungus elektros filtrą nuo dūmtakių iš abiejų pusių skląščiais arba aklėmis, įžeminus aukštos įtampos išlydzio sistemą ir išvėdinus sekciją.

193. Prieš pradėdant darbus apatinėje bunkerio dalyje, būtina nukratyti nuo elektrodų pelenus, nuvalyti dulkes bei sudrėkinti sienas vandeniu. Dirbant viršutinėje elektros filtrų dalyje, turi būti atidarytos tik viršutinės landos.

194. Elektros filtruose būtina dirbti naudojantis AAP, saugančiomis kvėpavimo organus nuo dulkių, ir įtaisais, saugančiais nuo kritimo.

VII SKYRIUS GARO TURBINŲ EKSPLOATAVIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS TURBOAGREGATŲ EKSPLOATAVIMAS

195. Bandant saugos automatą turbinos aptarnavimo aikštelėje, neturi būti žmonių, tiesiogiai nedalyvaujančių bandyme. Turbinos saugos automatų bandymas turi būti atliekamas pagal patvirtintą programą.

196. Sustabdyta remontui turbina turi būti atjungta nuo bendrų garotiekių atsižvelgiant į Taisyklių IX skyriaus IV skirsnio ir IV skyriaus I skirsnio reikalavimus.

197. Gamyklos prietaisai, skirti cilindro dangčiams ir turbinų rotoriams pakelti, prieš pradėdant darbus turi būti apžiūrėti. Ant suremontuotų prietaisų turi būti nurodyta techninio tikrinimo data.

198. Nuimtos nuo turbinos sunkios detalės (rotorius, cilindro dangtis) turi būti padėtos ant ožių ir padėklų, siekiant išvengti jų nuslinkimo, atsižvelgus į detalių išdėstymo planą. Draudžiama padėklų vietoje naudoti antiseptikuose išmirkytus pabėgius.

199. Atidengiant, pakeliant ar paverčiant cilindro dangtį būtinas kranų darbų vadovo dalyvavimas ir turi būti sudarytas darbo organizavimo projektas. Tikrinant dangčio judėjimo tolygumą, taip pat jį keliant, draudžiama kišti rankas tarp skiriamųjų plokštumų ir keliamo dangčio.

200. Elektriniai kaitintuvai, naudojami aukšto slėgio turbinos tvirtinimo jungčių smeigėms šildyti, turi būti įžeminti, o izoliavimo varža tarp kaitintuvo korpuso ir elektros laidininkų turi būti ne mažesnė kaip 2 MΩ. Dirbti su elektros kaitintuvais leidžiama tik užsimovus gumines dielektrines pirštines. Elektriniams kaitintuvams turi būti įrengta srovės skirtuminė apsauga, kurios suveikimo srovė $I_V \leq 10$ mA.

201. Dirbti su elektros kaitintuvais leidžiama tik personalui, turinčiam apsaugos nuo elektros pradinę kategoriją (PK).

202. Dirbant su elektros kaitintuvais, draudžiama:

202.1. juos ardyti, neatjungus maitinimo kabelio nuo elektros tinklo;

202.2. lankstyti arba deformuoti apsauginį kaitintuvo korpusą;

202.3. įstatyti elektros kaitintuvą į smeigių angas smūgiuojant arba stumiant;

202.4. kaitinti smeiges su aklinomis centrinėmis ertmėmis, kurių gylis mažesnis už kaitinimo elementų darbinį ilgį;

202.5. perkelti neišjungtą elektros kaitintuvą iš vienos jungiamosios smeigės į kitą;

202.6. atjungti maitinimo kabelio gyslų galinius kontaktus esant įjungtam elektros kaitintuvui;

202.7. palikti be priežiūros įjungtą elektros kaitintuvą.

203. Prieš pradėdant dirbti su ežekciniu kaitintuvu, turi būti nutraukti visi darbai turbinos pratekamoje dalyje, o personalas išvestas. Darbo vietoje turi būti ugniai atsparių medžiagų, gesintuvų ir metalinis lakštas degiklio liepsnai nukreipti.

204. Ežekcinio kaitintuvo degiklis uždegamas pagal jo eksploatacijos instrukciją.

205. Dirbant su ežekciniu kaitintuvu, draudžiama stovėti prieš liepsną, būti apsirengus lengvai užsiliepsnojančiomis medžiagomis suteptais (tepaluotais) drabužiais ir mūvėti tepaluotas pirštines.

206. Nuimant keičiamas turbinos mentes elektrolankinio pjovimo būdu, turbinos rotorius turi būti įžemintas.

207. Atidengiant ir uždengiant guolius, būtina vadovautis gamyklos gamintojos instrukcija ir turėti darbo organizavimo projektą. Rankomis laikyti už įdėklo krašto draudžiama. Valyti korpuso išpjovą galima tik įsitikinus, kad įdėklas nenuslys. Draudžiama keisti tarpiklius po atraminio guolio įdėklais, tinkamai neįtvirtinus įdėklo.

208. Šalinant riebalus nuo įdėklų kaustine soda ir ėsdinant juos rūgštimi, būtina laikytis Taisyklių XIV skyriaus V skirsnio reikalavimų.

209. Įdedant turbinos detales su įtempimu stipraus atšaldymo metodu, būtina naudoti AAP ir dirbti naudojantis specialia įranga. Detalėms atšaldyti naudojant skystą azotą, būtina įvertinti sprogimui pavojingo mišinio susidarymo galimybę (skysto azoto ir deguonies mišinys, turintis daugiau kaip 30 % deguonies). Norint išvengti sprogimui pavojingų mišinių susidarymo, būtina nuvalyti nuo atšaldomų detalių ir šaldymo vonios tepalus, riebalus ir šaldymo metu kontroliuoti deguonies koncentracijos didėjimą azote.

210. Galinių arba diafragminių sandarinimų keteros prapjaunamos ir valomos naudojant AAP.

211. Balansuojant turbinos rotorių staklėse, draudžiama naudoti diržinę pavarą. Variklio rotorius turi būti sujungtas su balansuojamu rotoriumi paslankia mova, kuri gali lengvai atsikabinti sukantis velenui. Bandomųjų svorių tvirtinimo vietos sukimosi plokštumoje turi būti įrengti saugos skydai.

212. Balansuojant turbinos rotorių staklėse arba savo guoliuose, balansavimo vieta turi būti aptverta.

ANTRASIS SKIRSNIS

TURBINŲ ALYVOS TIEKIMO SISTEMŲ EKSPLOATAVIMAS

213. Arčiau kaip 10 m atstumu nuo dujų bei tepalo sistemų, turinčių vandenilio, ugnies darbus dirbti galima tik pagal nurodymą ir laikantis darbų saugą užtikrinančių priemonių (užtvarų įrengimas, vandenilio koncentracijos ore tikrinimas ir pan.). Dirbti ugnies darbus ant generatoriaus korpuso, dujų ir tepalo sistemos vamzdynuose bei aparatuose, kuriuose yra vandenilio, draudžiama. Šalia generatorių dujų ir tepalo sistemos įrengimų turi būti iškabinti įspėjamieji saugos ženklai: „**Atsargiai! Gali sprogti!**“.

214. Eksploatuojant reguliavimo sistemas, naudojant ugniai atsparią alyvą, ypatingas dėmesys turi būti kreipiamas flanšinių sujungimų, sklendžių (ventilių) ir kitos armatūros sandarumui. Ugniai atsparios alyvos vamzdynai turi būti paženklinėti pagal galiojančius reikalavimus.

215. Draudžiama keisti ir remontuoti armatūrą alyvos tiekimo linijose bei ardyti reguliavimo detales (išskyrus manometrus) dirbant turbinai ar alyvos siurbliui.

216. Remontuojant alyvos sistemą būtina:

216.1. darbus, susijusius su ugnimi, atlikti atsižvelgus į Taisyklių 21 punkto reikalavimus;

216.2. neatidėliotinai išvalyti išsiliejusią alyvą;

216.3. vadovautis Taisyklių XIV skyriaus V skirsnio reikalavimais chemiškai valant alyvos sistemą;

216.4. alyvos bako viduje dirbti tik išvalius iš jo alyvą ir šlamus, išgarinus, išvėdinus ir vadovaujantis Taisyklių IV skyriaus II skirsnio dalies reikalavimais.

217. Darbuotojai, naudojantys ugniai atsparią alyvą, privalo laikytis asmens higienos taisyklių.

218. Darbuotojai, dirbantys su ugniai atsparia alyva, privalo naudoti reikiamas AAP, saugančias nuo agresyvių cheminių medžiagų.

219. Atliekant darbus, tiesiogiai susijusius su ugniai atsparia alyva (mazgų ardymas ir derinimas, alyvos nutekėjimų pašalinimas ir pan.), būtina naudoti atitinkamas AAP.

220. Visi automatikos, šiluminės technikos matavimo ir apsaugos prietaisai, kontroliuojantys ugniai atsparios alyvos parametrus, turi būti saugomi atskirai nuo kitų prietaisų.

221. Prieš tikrinimus ir sandėliavimą prietaisai turi būti kruopščiai nuplauti.

222. Ugniai atspari alyva nuo detalių ir instrumentų nuplaunama gamintojo rekomenduojamomis priemonėmis.

223. Aparatūra, dirbanti su ugniai atsparia alyva, remontuojama specialiai tam skirtais instrumentais, kurie pabaigus darbą nuplaunami.

224. Šie instrumentai turi būti saugomi atskirai nuo kitų bendros paskirties instrumentų.

225. Patekus ugniai atspariai alyvai ant odos, ji nuvaloma servetėle, o po to nuplaunama keletą kartų šiltu vandeniu su muilu.

226. Eksploatuojant turbogeneratorius būtina užtikrinti, kad išsiliejusi alyva nepatektų ant karštų paviršių, ant kabelių trasų.

227. Alyvos vamzdynų flanšai turi būti fasoniniai. Nefasoniniai flanšai turi būti apgaubti alyvos atmušimo skydeliais.

228. visi karšti turbogeneratoriaus paviršiai, esantys arti alyvos vamzdynų, turi būti izoliuoti nedegia izoliacija ir padengti skarda.

229. Draudžiama remontuoti veikiančius turbogeneratorių alyvos vamzdynus, išskyrus manometrų keitimą ir alyvos papildymą. Šie darbai turi būti atliekami pagal nurodymus.

VIII SKYRIUS ŠILUMOKAIČIŲ IR JUNGIAMŲJŲ VAMZDYNŲ EKSPLOATAVIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS BENDRIEJI REIKALAVIMAI

230. Iš atjungtų remontui šilumokaičių ir vamzdynų reikia išleisti vandenį ar garą. Uždarančiosios armatūros valdymo variklių įtampa atjungiama komutaciniais įtaisais. Uždarančioji armatūra turi būti uždaryta. Atviro drenažo ventiliai, tiesiogiai sujungti su aplinka, turi būti atviri. Uždaro tipo drenažo ventiliai, nudrenavus šilumokaitį (vamzdyną), turi būti uždari; tarp šilumokaičių (vamzdynų) uždarančiosios armatūros ir šilumokaičių (vamzdynų) turi būti armatūra, tiesiogiai susisiekianti su aplinka. Uždarančioji armatūra ir drenažo ventiliai turi būti patikimai užrakinti spynomis. Ant sklendžių ir ventilių reikia pakabinti saugos ženklus „**Neatidaryti! Įrenginiuose dirbama**“, ant atviro drenažo ventilių – „**Neuždaryti! Įrenginiuose dirbama**“, ant uždarančiosios armatūros elektros variklių komutacinių elektros įtaisų – „**Nejungti! Įrenginiuose dirbama**“, darbo vietoje – „**Dirbti čia!**“.

231. Jei remontui atjungtoje vamzdyno dalyje nėra drenažinių įtaisų, vamzdyno dalies remontuoti negalima. Reikia išplėsti atjungiamo vamzdyno zoną iki ten, kur yra drenažų. Esant neagresyviai terpei, temperatūrai neviršijant 45 °C ir slėgiui 1 MPa (10 bar), vamzdyną leidžiama nudrenuoti atlaisvinant flanšinius sujungimus ir naudojantis atitinkamomis saugos priemonėmis.

ANTRASIS SKIRSNIS EKSPLOATAVIMAS

232. Šilumokaičiai eksploatuojami vadovaujantis šių įrenginių eksploatavimo instrukcijomis bei taisyklėmis. Aptikus nutekėjimus vandens ar garo vamzdynuose, reikia nedelsiant nustatyti pavojingą zoną, nutraukti joje visus darbus, išvesti darbuotojus, aptverti ją ir iškabinti saugos ženklus „**Įeiti draudžiama!**“, „**Atsargiai! Pavojinga zona**“.

233. Uždarant ir atidarant sklendes bei ventilius, draudžiama naudoti papildomas priemones, nenurodytas armatūros pasuose.

234. Atlaisvinti flanšų sujungimo varžtus reikia atsargiai, palengva atsukant veržles, kad būtų išvengta staigaus garų ir (ar) vandens išsiveržimo, kai vamzdynas ne visai nudrenuotas. Atskiriant flanšų jungtis, reikia stengtis, kad neiškristų ir nenukristų metalinės tarpinės ir matavimo diafragmos. Žemiau esančias patalpos zonas reikia aptverti, įrengti paklotus ar padėklus.

235. Žmonėms dirbant šilumokaičių viduje, remontuojamas įrenginys turi būti atjungtas aklėmis. Aklių storis parenkamas ne tik pagal šilumnešio parametrus, bet ir vamzdžio diametrą bei metalą, iš kurio gaminama aklė. Įstatytų aklių kotoi turi būti gerai matomi. Ant aklės koto turi būti iškabintas plakatas „**Aklė**“.

236. Garotiekiai turi būti įšildomi ir paleidžiami vadovaujantis Taisyklių IX skyriaus IV skirsnio reikalavimais.

237. Darbininkas, atliekantis drenažinio atvamzdžio prapūtimą, turi stovėti drenuojamo kondensato ar garo išleidimo krypties priešingoje pusėje ir prapūtimą atlikti naudodamasis AAP.

238. Jei prapūtimu atvamzdžio užteršimo pašalinti nepavyksta, reikia sustabdyti garotiekį ir išvalyti atvamzdį.

239. Sumontuotas arba suremontuotas garotiekis prapučiamas ir įšildomas pagal montavimo, remonto ar paleidimo bei derinimo įmonės vadovo patvirtintą ir su garo vartotoju suderintą programą.

IX SKYRIUS ŠILUMOTIEKIŲ EKSPLOATAVIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS BENDRIEJI REIKALAVIMAI

240. Šilumotiekių apžiūrą (apvažiavimą), nenusileidžiant į požeminius įrengimus, turi atlikti ne mažesnė kaip 2 darbuotojų brigada, o dirbti nusileidžiant į dujų atžvilgiu pavojingas kameras – ne mažiau kaip 3, iš kurių vienas paskiriamas vyresniuoju. Kiekvienai brigadai darbdavys ar jo įgaliotas asmuo įsakymu turi priskirti tam tikrą šilumos tinklų dalį, nurodydamas tikslias eksploatacinės atsakomybės ribas.

241. Tarp šilumos tiekėjo ir kiekvieno vartotojo turi būti nustatyta įrenginių eksploatacinės atsakomybės riba, su kuria raštiškai turi būti supažindinti šilumotiekius eksploatuojantys darbuotojai.

242. Šilumotiekių kameras, kanalus, koridorius, šachtas draudžiama užgriozdinti pašaliniais daiktais, apsunkinančiais priėjimą prie įrenginių ir eksploatuojančių darbuotojų darbą bei evakuaciją.

ANTRASIS SKIRSNIS ŠILUMOTIEKIŲ PRIEŽIŪRA

243. Be reikiamų šaltkalvio įrankių šilumotiekius eksploatuojantys darbuotojai turi turėti specialius kameros dangčių atidarymo raktus, prie atidengtų kameros angų ar gatvės važiuojamoje dalyje pastatomus aptvarus, apšvietimo priemones (akumuliatorinius žibintus, sprogimo atžvilgiu saugius iki 12 V žibintus) bei dujų analizatorių. Į kameras įlipama stacionariomis metalinėmis kopėčiomis arba laipteliais, įrengtais tiesiog po įėjimo anga.

244. Šilumotiekius ir jų elementus eksploatuoti (apeiti) ir remontuoti pusiau pereinamuose kanaluose leidžiama tada, kai vamzdynai atjungti (iš dviejų pusių) ir jei šilumos agento temperatūra ne aukštesnė kaip 80 °C. Be to, oro temperatūra kanale neturi viršyti 33 °C.

245. Eksploatuojant požeminius šilumotiekius, kameras ir kanalus, būtina vykdyti Taisyklių IV skyriaus II skirsnio reikalavimus.

246. Prie atidarų landų gatvėse ir keliuose turi būti pastatomi aptvarai su signaliniais kelio ženklais, atitinkančiais valstybinius standartus, o sutemus arba esant rūkui, be to, dar ir raudoni žibintai. Jei darbai kamerose trunka iki 2 val., vietoj aptvarų gali būti panaudoti kilnojami trikojai, pastatomi prie kiekvienos atviros landos, o darbams trunkant ilgiau – kilnojami, gerai pritvirtinti skydai. Išlipant iš kamerų, esančių transporto priemonių važiavimo vietose, reikia būti atsargiems.

247. Eksploatuojant įrenginius kamerose ir (ar) tuneliuose, turi veikti natūrali arba dirbtinė ventiliacija. Natūrali ventiliacija sudaroma atidarant ne mažiau kaip 2 landas ir pastatant jose specialius skydelius. Dirbtinė ventiliacija privaloma, kai kamerose ir tuneliuose yra degių ar nuodingųjų dujų, taip pat jei oro temperatūra juose viršija 33 °C.

248. Kad nenutrūktų sriegis, movinę armatūrą ir kontrolės-matavimo aparatūrą (pašalinant protėkius per sriegį) paveržti reikia ypač atsargiai veržliniais raktais, kurių matmenys turi atitikti veržiamų dalių briaunas. Naudoti šiam reikalui vamzdžių ir kitokių raktus, taip pat pailginančias svirtis draudžiama. Prieš paveržiant, reikia patikrinti matomos sriegio dalies būklę, ypač nuorinimo atvamzdžiuose.

249. Reikia vengti būti prie veikiančio šilumotiekio flanšinių jungčių, apsaugos vožtuvų ir ketinės armatūros ilgiau, negu reikia jiems eksploatuoti arba atlikti kitus darbus.

250. Apšviesti kameroms, pusiau pereinamiems ir pereinamiems kanalams (tuneliams), kuriuose nėra stacionaraus dirbtinio apšvietimo, turi būti naudojami akumuliatoriniai žibintai.

251. Kameroms ir tuneliams apšviesti bei patikrinti, ar yra dujų, draudžiama naudoti atvirą ugnį.

252. Kiekvienoje šilumos tinklus eksploatuojančioje įmonėje (padalinyje) turi būti iškabintas sąrašas kamerų, kuriose būna ar gali būti dujų. Su šiuo sąrašu (pasirašytinai) turi būti supažindinti eksploatuojantys darbuotojai.

253. Dėl galimo dujų susikaupimo pavojingos kameros privalo turėti skiriamuosius ženklus

ir turi būti patikimai užrakintos. Dujų atžvilgiu pavojingų kamerų antri dangčiai ar liukų cilindrinės dalys turi būti nudažytos geltonos spalvos dažais arba pritvirtinamos geltonos spalvos plastmasinės lentelės. Visos dujų atžvilgiu pavojingos kameros ir šilumos tinklų trasos dalys turi būti pažymėtos operatyvinėje tinklų schemoje.

254. Dujų atžvilgiu pavojingomis laikomos tos kameros ir tuneliai, kuriose degių dujų koncentracija gali būti didesnė už leidžiamą arba gali susidaryti sprogį aplinka (arčiau kaip 15 m nuo dujotiekio) (Taisyklių 4 ir 5 priedai).

255. Išsiurbiant karštą vandenį iš šilumos tinklų kamerų, darbuotojai privalo pasirūpinti, kad išsiurbtas vanduo patektų į lietaus arba kurią nors kitą nutekamojo vandens kanalizaciją. Negalima leisti žmonių į išsiurbimo zoną toje vietoje, kur vandens temperatūra yra didesnė negu 45 °C.

256. Nuo lipynių arba pristatomų kopėčių leidžiama apžiūrėti antžeminius šilumotiekius, esančius ne aukščiau kaip 2,5 m aukštyje nuo žemės paviršiaus.

TREČIASIS SKIRSNIS TERMOFIKACINIO VANDENS TINKLŲ ĮJUNGIMAS

257. Šilumos tinklų vamzdynų pripildymas vandeniu, praplovimas, cirkuliacijos sudarymas, įšildymas ir kitos paleidimo operacijos turi būti atliekamos pagal įmonės instrukciją arba programą, kurioje būtina nurodyti darbuotojų saugos ir sveikatos priemones.

258. Prieš plaunant vamzdynus hidropneumatinio būdu, darbų vadovas turi patikrinti numatytos išplauti šilumos tinklų dalies būklę, kontrolės-matavimo aparatūros išdėstymą stebėjimo punktuose, pagrindinės magistralės ir vartotojų atšakų uždarnosios armatūros padėtį, taip pat patikrinti, ar tinkamai ir programos ar instrukcijos numatytose vietose įstatytos aklės.

259. Prieš pradėdant darbus, iš visų plaunamos šilumos tinklų dalies kamerų turi būti visiškai išsiurbtas vanduo ir išnešti visi pašaliniai daiktai.

260. Šilumos tinklų ruožuose, kurie plaunami hidropneumatinio būdu, draudžiama atlikti remonto ir kokius nors kitokius darbus. Arti plaunamų vamzdynų draudžiama būti asmenims, tiesiogiai nedalyvaujantiems šiuose darbuose.

261. Plaunamų vamzdynų vandens ir oro mišinio drenavimo vamzdžiai turi būti išvesti iš kamerų ir tunelių ir nuvesti į lietaus ar fekalinės kanalizacijos šulinius arba kitus vandens imtuvus. Šie darbai turi būti suderinti su kanalizacijos tinklus eksploatuojančiomis organizacijomis.

262. Draudžiama darbuotojams būti plaunamos šilumos tinklų dalies kameroje ir pereinamuose kanaluose tuo metu, kai į plaunamą vamzdyną tiekiamas oras.

KETVIRTASIS SKIRSNIS GAROTIEKIŲ ĮJUNGIMAS

263. Garotiekių įšildymas ir paleidimas turi būti atliekamas vadovaujantis instrukcija (programa), kurioje nurodomos reikiamos darbuotojų saugos ir sveikatos priemonės. Šilumos įmonių operatyvinis personalas, dažnai (keletą kartų per parą) stabdydamas ir paleisdamas įmonių garotiekius, vadovaujasi įmonės instrukcija. Garotiekiui įšildyti ir paleisti nurodymas turi būti išduodamas darbų vadovui paraiškos suderinimo su garų tiekiančia organizacija dieną. Tą pačią dieną atsakingas už garotiekio paleidimą darbų vadovas suderina su vartotojų atsakingais atstovais atšakų įšildymo tvarką.

264. Prieš garotiekio įšildymą atsakingas darbų vadovas turi patikrinti, ar garotiekis paruoštas įšildymui, instrukuoti darbuotojus, nurodyti savo buvimo vietą įvairiais paleidimo laikotarpiais bei nustatyti ryšių tvarką. Įmonės instrukcijoje turi būti nustatyta atskirų garotiekių dalių įšildymo tvarka ir trukmė.

265. Kameroje ir tuneliuose, kuriuose, be įšildomo garotiekio ruožo, yra ir kitų veikiančių šilumotiekių, prieš pradėdant įšildymą natūraliai ar priverstinai vėdinant turi būti sumažinta oro temperatūra iki 33°C.

266. Kad įšildant vamzdynus darbuotojai nenusiplikytų, visos drenažinės sklendės, ventiliai bei čiaupai privalo turėti kondensato ir garo atvamzdžius, nukreiptus į priešingą pusę nuo

kondensatą drenuojančiojo darbuotojo darbo vietos.

267. Padidinti arba sumažinti garo kiekį atšakai įšildyti galima tik gavus vartotojo atsakingo atstovo nurodymą.

268. Apie kiekvieno garotiekio ruožo įšildymo pradžią ir pabaigą atsakingas darbų vadovas turi pranešti šilumą tiekiančios įmonės atsakingiems budintiems darbuotojams.

269. Jeigu garotiekio įšildymo metu numatomas purvo pašalinimas prapūtimu, išmetimo atvamzdžiai turi būti išvesti iš kamerų arba tunelių ir atitverti skydais. Garo išleidimo vietose turi būti pastatyti kontroliniai postai.

PENKTASIS SKIRSNIS DARBŲ, ATLIEKAMŲ ŠILUMOTIEKIUOSE, REIKALAVIMAI

270. Požeminių trasų atkasimo darbus būtina vykdyti laikantis Taisyklių XIV skyriaus III skirsnio reikalavimų.

271. Remonto darbai tamsiu paros metu gali būti atliekami tik esant pakankamam apšvietimui, įrengtam vadovaujantis galiojančiomis statybos, montavimo ir remonto darbų apšvietimo normomis. Darbuotojai privalo naudotis AAP.

272. Šilumos tinklų trasoje remonto darbams naudojamos mašinos ir mechanizmai turi būti stabiliai pastatyti ir įtvirtinti, kad jie negalėtų apvirsti arba savaime pasislinkti.

273. Vienu metu remontuoti įrenginius ir vamzdynus, esančius vienoje vertikalėje, įvairiuose aukščiuose, galima tik išimtiniais atvejais, įrengus apsauginius paklotus, užtikrinančius visų žemiau dirbančiųjų darbuotojų saugą.

274. Laikinam elektros tiekimui remonto darbų vietoje reikia naudoti izoliuotus laidus, pakabinant juos ant patikimų atramų ne žemiau kaip 2,5 m virš darbo vietos, 3 m virš įėjimo ir 5 m virš įvažiavimo. Žemesniame kaip 2,5 m aukštyje nuo žemės, grindų arba paklotų elektros laidai turi būti vamzdžiuose arba dėžiniuose kanaluose. Visais atvejais turi būti įrengta srovės skirtuminė apsauga, kurios suveikimo srovė $I_v \leq 30$ mA.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS ŠILUMOTIEKIŲ REMONTAS

275. Prakiurus vamzdynui ir karštam vandeniui užliejus gruntą, pavojinga vieta turi būti aptverta ir, esant reikalui, stebima. Užtvaros privalo turėti įspėjamuosius saugos ženklus, o naktį - signalinį apšvietimą.

276. Dirbant kameroje su lygiagrečiai veikiančiais šilumotiekiais, turi būti įrengtos priemonės, saugančios darbuotojus nuo nudegimų ir aukštos temperatūros (veikiančių įrenginių atitvėrimai, ventiliacija, specialūs saugos drabužiai ir pan.).

277. Sunkūs įrenginiai kameroje ir tuneliuose turi būti remontuojami naudojant mechanizmus, ypač ankštomis sąlygomis imantis atitinkamų saugos priemonių.

278. Pakeitimui skirti vamzdžiai turi būti išdėstyti išilgai tranšėjos ne mažesniu kaip 1 m atstumu nuo jos krašto. Prieš montuojant vamzdynus būtina patikrinti tranšėjų stabilumą, patvarumą bei statumą, užtikrinantį saugų montavimo darbų vykdymą. Vamzdžiams atremti draudžiama naudoti tranšėjų tvirtinimo spyrius.

279. Draudžiama montuoti ir virinti vamzdžius juos pakabinus, sujungimo vietose nepadėjus padėklų.

280. Ardant atskirus vamzdyno ruožus, būtina užtikrinti likusios vamzdyno dalies stabilumą. Konsole pakibę vamzdžių galai patikimai paremiami laikinomis atramomis.

281. Montuojant vamzdynus draudžiama palikti neįtvirtintas laisvai kabančias atšakas.

282. Audros metu šilumotiekių remontas turi būti nutrauktas, o darbuotojai nuvesti nuo vamzdžių ir mechanizmų į saugią vietą.

283. Draudžiama darbininkams būti tranšėjoje vamzdžių arba kitų įrenginių elementų ir armatūros nuleidimo į ją metu, taip pat po sumontuotais įrenginiais ir vamzdynų mazgais, kol jie

galutinai nepritvirtinti,

284. Įrenginiai ir vamzdynai oro linijų apsaugos zonose turi būti montuojami vadovaujantis Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklėmis patvirtintomis 2010 sausio 30 d. Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymu Nr. 1-100. Dirbant srovei laidžių mašinų ir mechanizmų oro linijų apsauginėse zonose ant pneumatinių ratų korpusai turi būti įžeminti.

285. Darbininkams lįsti į vamzdį jį apžiūrėti ir valyti leidžiama tik tiesiose, ne ilgesnėse kaip 150 m vamzdžio dalyse, jei vamzdžio skersmuo ne mažesnis kaip 800 mm. Šiuo atveju pro abu apžiūrimo ir valomo vamzdžio galus turi būti laisvai išeinama. Jei vamzdžio ruože yra atšakų, jungčių ir sujungimų su kitais vamzdynais, šie turi būti patikimai atjungti. Vamzdžiams apžiūrėti ir valyti turi būti skiriami ne mažiau kaip 3 žmonės, iš kurių 2 turi būti prie abiejų vamzdžio galų ir stebėti dirbantįjį vamzdyje. Lendantis pro vamzdį darbininkas turi naudotis AAP ir saugos diržu su virve, kurios laisvą galą turi laikyti prižiūrėtojas iš įėjimo į vamzdį pusės. Darbininkas, prižiūrintis įėjimą į vamzdį, privalo turėti žibintą, apšviečiantį visą apžiūrimo vamzdžio dalį.

286. Prižiūrėtojai, pastebėję arba gavę signalą, kad dirbantysis vamzdyje pasijuto blogai, privalo, naudodamiesi diržu ir virve, padėti nukentėjusiajam išeiti iš vamzdžio.

287. Korozijos paveikto vamzdžio vidaus paviršius turi būti valomas parengus specialų projektą. Vamzdžio viduje darbininkas gali būti ne ilgiau kaip 30 min. Po to jis turi išlįsti iš vamzdžio ir 15–20 min. pailsėti.

288. Kelti vamzdžius, armatūrą ir kitas medžiagas į stiebus, estakadas bei kitas šilumos tinklų antžemines konstrukcijas galima tik iš anksto patikrinus laikančiųjų konstrukcijų stiprumą (apžiūrint ir apskaičiuojant).

289. Vaikščioti vamzdžiais nesant specialių aptvarų, taip pat dirbti stovint arba sėdint ant vamzdžių draudžiama.

X SKYRIUS

ŠILUMOS PUNKTŲ EKSPLOATAVIMAS

290. Šilumos punktai turi būti įrengti vėdinamose, sausose, prieinamose darbuotojams patalpose.

291. Šilumos punktų patalpos turi būti užrakintos, jei jose nuolat nebudima. Patalpų raktai turi būti nustatytose vietose ir duodami atsakingiems asmenims, išvardytiems šilumos vartotojo ir šilumos tiekėjo patvirtintame sąraše, pateikus asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą. Įeiti į šilumos punktų patalpas galima lydinat atsakingam už šilumos ūkį asmeniui.

292. Šilumos punktuose matomoje vietoje turi būti pakabinta šio punkto įrenginių principinė schema.

293. Už šilumos punkto įrenginių ir patalpų būklę, užtikrinančią darbuotojų saugaus darbo sąlygas, atsako savininkas arba kaip numatyta sutartyje dėl šilumos punkto priežiūros.

294. Šilumos punktuose remonto darbai atliekami esant ne aukštesnei kaip 80°C šilumnešio temperatūrai išoriniame šilumos tinkle. Šiuo atveju įrenginius atjungti galima tik šilumos punkto pagrindinėmis sklendėmis. Jeigu šilumnešio temperatūra išoriniame tinkle aukštesnė kaip 80°C, įrenginių remontas ir pakeitimas šilumos punkte turi būti atliekamas iš anksto atjungus sistemą tiek šilumos punkto pagrindinėmis sklendėmis, tiek ir sklendėmis vartotojo atšakoje (artimiausioje kameroje). Atšaką atjungia šilumos energiją tiekiančios organizacijos darbuotojai. Jeigu atjungiamoji armatūra nesandari, šilumos punkto įrenginių remontą galima pradėti tik uždejus akles.

295. Šilumos punktuose ir sistemose sumontuotų šilumotiekių, šilumokaičių ir siurblių remontas, taip pat izoliaciniai darbai turi būti atliekami vadovaujantis Taisyklių atitinkamų skirsnių reikalavimais.

XI SKYRIUS

AUTOMATIKOS, MATAVIMO IR APSAUGOS PRIETAISŲ EKSPLOATAVIMAS

296. Pirminius (uždaromuosius) automatikos, apsaugos, signalizacijos ir matavimo prietaisų daviklių ventilius turi atidaryti ir uždaryti darbuotojai, eksploatuojantys šilumos įrenginius.

Antrinius ventilius, įrengtus prieš automatikos, matavimo, apsaugos, signalizacijos prietaisų daviklius, taip pat šiluminės automatikos ir matavimo prietaisų paneles, spintas, skydus prižiūri kontrolės matavimo prietaisų ir automatikos priežiūros darbuotojai (toliau KMPA darbuotojai), prieš tai gavę šilumos įrenginius eksploatuojančių darbuotojų sutikimą.

297. Technologinės reguliavimo įrangos (reguliatorių, vožtuvų, sklėsčių ir t. t.) jungtis su vykdomaisiais mechanizmais remonto (defekto šalinimo) metu nuo technologinės įrangos sumontuoja ir išmontuoja juos eksploatuojantys darbuotojai, dalyvaujant KMPA darbuotojams.

298. Visų įvairios paskirties vamzdynų ir indų impulsinių linijų pirminių ventilių būklę ir saugų jų eksploatavimą privalo užtikrinti tuos vamzdynus bei indus eksploatuojantis personalas.

299. Nuo vamzdynų (talpų) davikliai atjungiami uždariant pirminius (paėmimo) impulsinių linijų ventilius, nenaudojant nenumatytų įrankių ar svertų. Jeigu daviklio impulsinės linijos prijungtos prie keleto skirtingų paėmimo įrenginių, turi būti uždaryti visų šių įrengimų pirminiai (paėmimo) ventiliai.

300. Prie vamzdynų (indų), kuriuose slėgis didesnis kaip 6 MPa (60 bar), prijungti davikliai atjungiami uždariant du nuosekliai sumontuotus uždaromuosius ventilius, kurių vienas (paimamasis) yra prie pat vamzdyno (indo), kitas – ant impulsinės linijos prieš daviklį. Didesnio kaip 6 MPa (60 bar) slėgio impulsines linijas galima remontuoti tik atjungus vamzdynus (indus).

301. Jeigu vamzdyne ar inde, prie kurio prijungtos impulsinės linijos, lieka slėgis, tai impulsinių linijų uždaramieji ventiliai turi būti uždaryti ir užrakinti.

302. Vykdamas ugnies darbus tepimo sistemų impulsinėse linijose, iš jų visiškai išpilamas tepalas. Tepalas išleidžiamas atjungiant liniją nuo pirminio ventilio ir prietaiso per žemutinį tašką (žemiausiai esančią išleidimo angą). Jeigu linija privirinta prie pirminio ventilio ir tepalo išleisti neįmanoma, tai iš manometro pusės į ją įkišamas atsparios tepalui medžiagos vamzdelis, per kurį tepalas išsiurbiamas gumine kriauše. Vamzdelio ilgis parenkamas taip, kad tepalas būtų išsiurbtas iš impulsinės linijos mažiausiai per 1,5 m nuo suvirinimo vietos. Tepalas iš vamzdelių išpilamas į indą, kad nepatektų ant grindų.

303. Eksploatuojant automatikos, šilumos matavimo ir apsaugos prietaisus, sumontuotus ant vandens paruošimo ir valymo įrenginių, būtina vadovautis Taisyklių XIII skyriaus reikalavimais.

304. Prieš remontuojant impulsines linijas, prijungtas prie šarmų ir rūgščių vamzdynų ar indų, jos atjungiamos nuo šių vamzdynų ar indų, pašalinamas (išpilamas, išleidžiamas) šarmas ar rūgštis ir įstatomos aklės. Po to remontuojamos impulsinės linijos, armatūra, davikliai išplaunami vandeniui iki plaunančio vandens reakcija tampa neutrali.

305. Prieš pradėdamas darbus, KMPA darbuotojų darbų vadovas, dalyvaujant cheminio padalinio budintiems darbuotojams, privalo įsitikinti, kad remontuojamos impulsinės linijos atskirtos aklėmis nuo veikiančių įrenginių, iš jų visiškai pašalinti reagentai ir į juos nepateks rūgštys ar šarmai.

306. Dirbti prie chemijos padalinyje sumontuotų impulsinių linijų ir šilumos matavimo prietaisų, kai atsitiktinai gali išsiveržti pavojingos cheminės medžiagos (rūgštys, šarmai, koagulantai), reikia naudojantis AAP.

307. Cheminio padalinio patalpose dirbantys KMPA darbuotojai privalo žinoti naudojamų reagentų pagrindines savybes ir būti susipažinę su elgesio su jais taisyklėmis.

XII SKYRIUS

VANDENĮ AUŠINANČIŲ ĮRENGINIŲ EKSPLOATAVIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS

CIRKULIACINIO VANDENS PAĖMIMO ĮRENGINIŲ EKSPLOATAVIMAS

308. Nusileisti į vandens paėmimo kameras reikia laikantis Taisyklių IV skyriaus II skirsnio reikalavimų. Besileidžiant į kameras darbuotojai turi būti apsijuosę gelbėjimo diržais ir prisirišę lynais. Prieš nusileidžiant būtina įsitikinti, kad įtekėjimo užsklandos sandariai uždarytos ir užsklęstos, kameroje nėra vandens, o ore nėra kenksmingųjų medžiagų ir pakanka deguonies (pagal tūrį $O_2 = 18 \%$). Jeigu nustatyta deguonies koncentracija mažiau kaip 20,9 %, būtina išsiaiškinti

deguonies mažėjimo priežastis.

309. Siurblių įsiurbimo linijos, esant vandens imtuvo dugne didesniai kaip 30 cm dumblo sluoksniui, remontuojamos tik nuo tiltelių.

310. Atšildant užšalusio vandentiekio vamzdynų ir siurblių priimtuvus, reikia saugoti personalą nuo nudegimų (nuplikinimo).

311. Darbuotojas, valantis besisukančius tinklus, turi stovėti ne arčiau kaip 1 m atstumu nuo tinklo.

312. Apžiūrint vandens tiekimo linijas per liuką, dangčio veržlės atsukinėjamos palaipsniui, įsitikinant, kad atjungtoje vandentiekio dalyje nėra vandens. Tik po to leidžiama visiškai atidengti liuko dangtį. Vamzdyną leidžiama apžiūrėti tik atjungus apžiūrimo vamzdyno dalį, visiškai jį ištuštinus ir atidarius oro išleistuvus viršutiniuose vamzdyno taškuose.

313. Atliekant darbus po vandeniu laikomasi šiems darbams nustatytų saugos reikalavimų.

ANTRASIS SKIRSNIS

TVENKINIŲ-AUŠINTUVŲ, IŠPURŠKIMO BASEINŲ IR AUŠINTUVŲ

EKSPLOATAVIMAS

314. Netoli vandens paėmimo ir išleidimo vietų, palei tvenkinius-aušintuvus ir išpurškimo baseinus, galimose žmonių buvimo vietose turi būti įrengta ne žemesnė kaip 1 m aukščio tvora arba pagal projektą įrengtas aptvaras ir iškabinti saugos ženklai, draudžiantys maudytis.

315. Aplink visą aušintuvą turi būti aptverta ne žemesnė kaip 1 m aukščio tvora. Ant turėklų turi būti pakabinti saugos ženklai, draudžiantys maudytis aušintuvuose.

316. Darbuotojams pereiti per kanalus, kuriais vanduo išleidžiamas iš aušintuvų ir išpurškimo baseinų, turi būti įrengti tilteliai su turėklais, ant kurių turi būti pritvirtintos gelbėjimo priemonės.

317. Aušintuvų ventiliatoriai turi būti aptverti. Prieiti prie ventiliatoriaus pūtimo angos draudžiama. Draudžiama įeiti į ventiliatoriaus difuzorių jam dirbant. Apžiūros ar aušintuvų remonto metu ventiliatoriai turi būti išjungti ir rotorai fiksuoti, kad nesisuktų.

318. Išpurškimo baseino perėjimai tarp tūtų turi būti švarūs. Ledas iš užšalusių ventilių ir tūtų šalinamas išjungus tiekimo liniją.

319. Tūtos išpurškimo baseinuose valomos nuo laikinų tiltelių.

320. Vandens paskirstymo sistemos ar aušintuvo laistytuvo vidinę apžiūrą atlieka ne mažiau kaip du darbuotojai.

321. Keičiant aušintuvo ventiliacinio bokšto dangą, naudojami keliamieji kranai arba gervė, lopšys, atitinkantys Taisyklių IV skyriaus III skirsnio reikalavimus.

322. Apdorojantys vandenį cheminiais reagentais darbuotojai privalo žinoti jų savybes ir turi naudotis reikiamomis AAP.

XIII SKYRIUS

VANDENS PARUOŠIMO IR VALYMO ĮRENGINIŲ EKSPLOATAVIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS

REAGENTŲ ŪKIO EKSPLOATAVIMAS

323. Darbuotojai, iškraunantys sausus dulkančius reagentus (kalkes, magnezitą, sodą, fosfatus ir kt.), taip pat gesinantys kalkes ir tirpinantys šiuos reagentus, privalo naudoti reikalingas AAP.

324. Reagentų ūkyje turi būti stacionari kiekvieno reagento išpylimo schema su tikslia armatūros numeracija. Koncentruotų tirpalų vamzdynai turi būti nudažyti skiriamosiomis spalvomis. Darbo vietoje turi būti kiekvieno reagento išpylimo ir saugojimo schema bei instrukcija.

325. Išpilti nuodingus ir agresyvius skysčius gali tik apmokytas darbuotojas, paskirtas šiam darbui atlikti.

ANTRASIS SKIRSNIS

VANDENS APDOROJIMO HIDRAZINU ĮRENGINIŲ EKSPLOATAVIMAS

326. Hidrazino hidrato tirpalų gamybos įrenginys turi būti izoliuotoje patalpoje, aprūpintoje ištraukiamąja ir pritekamąja ventiliacija, turinčioje techninio vandens vandentiekį ir prieduobę drenažiniams vandenims surinkti ir neutralizuoti. Ventiliacija turi dirbti nuolatos. Patalpoje turi būti chloro kalkių atsargų išlietam hidrazino hidrato tirpalui neutralizuoti. Hidrazino įrenginių patalpoje draudžiama laikyti kitus reagentus ir medžiagas. Hidrazino įrenginių patalpos išorėje turi būti pakabintas įspėjamasis saugos ženklas „**Atsargiai! Pavojaingos cheminės medžiagos**“.

327. Hidrazino įrenginių patalpa turi būti rakinama. Raktus saugo cheminio padalinio pamainos vadovas.

328. Dirbant su hidrazino hidratu būtina turėti reikiamas kvėpavimo organų AAP.

TREČIASIS SKIRSNIS

SAUGOS REIKALAVIMAI CHEMIJOS LABORATORIJOSE

329. Chemijos laboratorijos turi būti pakankamai apšviestos, šildomos, turėti veikiančią pritekamąja ir ištraukiamąją ventiliaciją, taip pat vandentiekį, kanalizaciją ir karšto vandens.

330. Chemijos laboratorijos pagal galiojančius normatyvus turi būti aprūpintos traukos spintomis su priverstine ištraukiamąja ventiliacija.

331. Traukos spintose turi būti naudojamos sprogimui nepavojaingos elektros apšvietimo lempos, apšvietimo jungiklis. Elektros kištukiniai lizdai turi būti sumontuoti traukos spintos išorėje.

332. Chemijos laboratorijoje, kurioje naudojamos pavojaingos cheminės medžiagos, turi būti darbo su šiomis medžiagomis saugos instrukcija.

333. Darbdavys įsakymu privalo paskirti asmenį, atsakingą už nuodingųjų medžiagų saugojimą ir naudojimą bei apskaitą.

334. Nuodingųjų medžiagų išdavimas ir gavimas registruojami specialiaame žurnale. Atsakingas už nuodingų medžiagų naudojimą asmuo, prieš jas išduodamas, turi instruktuoti gavėją (naudotoją).

335. Ant visų reagentų indų turi būti aiškūs užrašai su reagento pavadinimu. Darbo vietoje laikyti nepažymėtas chemines medžiagas draudžiama.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

MĖGINIŲ ĖMIMAS

336. Prieš imant oro ir vandens mėginius, patikrinama mėginių imtuvų būklė. Aptikus juose kokių nors gedimų, mėginius imti draudžiama. Apie aptiktus gedimus pranešama atitinkamo padalinio atsakingam darbuotojui.

337. Mėginio temperatūra turi būti ne aukštesnė už 40°C. Esant aukštesnei kontroliuojamos terpės temperatūrai ant paėmimo linijos įrengiami aušintuvai.

338. Garo ir vandens mėginio ėmimo linijose turi būti sumontuoti ne mažiau kaip du ventiliai, esantys netoli mėginio ėmimo vietos. Vienas ventilis (uždaromasis) sumontuojamas betarpiškai prie mėginio šaltinio, o antrasis (reguliuojantysis) – mėginio ėmimo vietoje.

339. Draudžiama garo ir vandens mėginius imti esant mėginių ėmimo įrangoje hidrosmūgiams arba virimui.

340. Chemijos laboratorijos darbuotojai neturi teisės imdami mėginius atidarinėti angas, landas ir t. t. Tokiose vietose, kur reikia paruošiamųjų darbų (uždengiamų angų, landų atidarymas ir t. t.), taip pat vietose, nesaugiose mėginius imančiam personalui (pelenų gaudytuvuose, tepalo bakuose, tepalo sistemose, kuro sandėliuose ir t. t.), mėginiams paimti skiriami du žmonės: vienas iš padalinio, kuriam priklauso atitinkami įrenginiai, o kitas – iš cheminio padalinio.

341. Dulkių ir pelenų mėginius ima chemijos laboratorijos darbuotojai, dalyvaujant katilinių įrenginius eksploatuojančiam darbuotojui, specialiai tam tikslui įrengtose vietose. Atidaryti sklendes (kamščius) ėmimo vietose reikia lėtai. Mėginius paėmus, angas būtina uždaryti.

342. Pelenų mėginius leidžiama imti tik specialiais pelenų ėmimo ciklonais. Prieš atsukant stiklinę su pelenais, mėginių ėmimo įrenginys lengvai pastuksenamas.

343. Oro mėginiai analizei imami nešiojamais dujų analizatoriais dalyvaujant atitinkamo padalinio darbuotojui.

344. Imant oro mėginius iš talpų, šulinių, kolektorių, kanalų privaloma laikytis Taisyklių IV skyriaus II skirsnio reikalavimų.

345. Mėginiai imami į tvirtą, neaštriais kraštais indą, transportuojami specialiose dėžėse. Draudžiama stiklines kolbas su mėginiais nešioti rankomis.

XIV SKYRIUS KITA VEIKLA ŠILUMOS ĮRENGINIUOSE

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

346. Prie kitos veiklos šilumos įrenginiuose priskiriami darbai, kurių neapima Taisyklių II - XIII skyriai.

ANTRASIS SKIRSNIS KROVINIŲ KĖLIMO DARBAI

347. Kroviniai pakraunami ir iškraunami mechanizuotai, panaudojant kėlimo ir transportavimo įrenginius bei mažosios mechanizacijos priemones, vadovaujantis Kėlimo kranų naudojimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. A1-425 „Dėl kėlimo kranų naudojimo taisyklių patvirtinimo“, Statybinių keltuvų naudojimo ir priežiūros taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. A1-707 „Dėl statybinių keltuvų naudojimo ir priežiūros taisyklių patvirtinimo“ bei Mobilųjų darbinių kėlimo platformų naudojimo ir priežiūros taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. spalio 21 d. įsakymu Nr. A1-454 „Dėl mobiliųjų darbinių kėlimo platformų naudojimo ir priežiūros taisyklių patvirtinimo“.

348. Keliant ir gabenant krovinius rankiniu būdu, būtina vadovautis Darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimais tvarkant krovinius rankomis, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. A1-293/V-869 „Dėl darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų tvarkant krovinius rankomis patvirtinimo“.

TREČIASIS SKIRSNIS ŽEMĖS DARBAI POŽEMINIŲ KOMUNIKACIJŲ IŠDĖSTYMO ZONOJE

349. Žemės darbai atliekami vadovaujantis statybos techniniu reglamentu STR 1.07.02:2005 „Žemės darbai“ patvirtintu 2005 gruodžio 21 Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1629 ir Saugos ir sveikatos taisyklės statyboje DT 5-00 patvirtintomis 2000 gruodžio 22 d. Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus įsakymu Nr. 346. Darbo zona turi būti paženklinta.

350. Žemės darbai požeminių komunikacijų (elektros kabelių, ryšių kabelių, vamzdynų ir pan.) apsauginėje zonoje dirbami tik raštiškai leidus atsakingai už šių komunikacijų eksploatavimą organizacijai. Prie leidimo pridedamas planas (schema), kuriame yra nurodytas komunikacijų išsidėstymo ir klojimo gylis.

351. Veikiančių požeminių komunikacijų zonoje žemės darbai atliekami tiesiogiai prižiūrint atsakingam darbų vadovui, o veikiančių kabelių, dujotiekių, šilumos tinklų apsauginėje zonoje, be to, prižiūrint ir organizacijos, eksploatuojančios šiuos įrenginius, atstovui. Darbininkai prieš darbo pradžią instruktuojami apie darbų vykdymo tvarką dujų aplinkoje.

352. Aptikus darbo projektuose (schemose) nenumatytų požeminių statinių, sprogstamųjų

medžiagų ar šaudmenų, žemės darbai turi būti nedelsiant nutraukti, darbuotojai išvesti į saugią zoną ir saugoma, kad į pavojingą zoną nepatektų pašaliniai asmenys. Darbai atnaujinami tik gavus atitinkamų organizacijų leidimą.

353. Jeigu atliekant žemės darbus pajuntamas dujų kvapas, darbus reikia nutraukti, o darbininkus išvesti iš pavojingų vietų, kol bus nustatytos ir pašalintos dujų atsiradimo priežastys. Prireikus dirbti zonoje, kurioje yra dujų, turi būti vykdomi Taisyklių IV skyriaus II skirsnio reikalavimai. Darbai gali būti atnaujinti tik nustojus dujoms tekėti į darbo zoną ir panaikinus anksčiau susikaupusias dujas.

354. Siekiant išvengti sprogimo, tranšėjose, netoli kurių yra dujotiekis arba gali susikaupti dujų, draudžiama rūkyti, dirbti su litavimo lempomis, degikliais ir kitais prietaisais, susijusiais su atviros ugnies naudojimu.

KETVIRTASIS SKIRSNIS ĮRENGINIŲ DEFEKTOSKOPIJA

355. Defektoskopijos darbus leidžiama dirbti asmenims, apmokytiems saugaus darbo taisyklių bei vadovautis Lietuvos higienos norma HN 52:2012 „Radiacinė sauga pramoninėje radiografijoje“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. V-928 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 52:2012 „Radiacinė sauga pramoninėje radiografijoje“ patvirtinimo“.

356. Darbai, naudojant radioaktyviuosius izotopus, dirbami laikantis nustatytų sanitarijos taisyklių ir saugos reikalavimų.

357. Suvirinimo siūlių kontrolės darbai, naudojant rentgeno ir gama spinduliavimo šaltinius, atliekami pagal galiojančias darbo su radioaktyviosiomis medžiagomis ir jonizuojančių spinduliavimų šaltiniais taisykles.

PENKTASIS SKIRSNIS CHEMINIS ĮRENGINIŲ VALYMAS

358. Šilumos įrenginių cheminio valymo darbai atliekami pagal darbdavio arba darbdavio įgalioto asmens patvirtintą programą.

359. Už šilumos įrenginių cheminio valymo organizavimą, schemos parengimą, darbų organizavimą ir darbų saugą atsako vadovaujantys darbuotojai, kuriems priklauso chemikalais plaunami įrenginiai.

360. Iki cheminio valymo pradžios plaunamo įrengimo ir plovimo siurblių zonoje būtina:

360.1. patikrinti, kad aikštelėse ir laipteliuose nebūtų pašalinių daiktų;

360.2. pasirūpinti visų darbo vietų, perėjimų, aikštelių, kontrolės ir matavimo prietaisų, lygio rodiklių pakankamu apšvietimu;

360.3. aptverti zoną ir iškabinti įspėjamuosius ženklus;

360.4. darbuotoją, plaunantį įrenginį, aprūpinti AAP, atitinkančiomis cheminio valymo rūšį;

360.5. parūpinti, kad darbo vietoje būtų vaistinėlė su medikamentų rinkiniu, reikalingu suteikiant pirmąją pagalbą iki atvyks gydytojas tuo atveju, jei darbuotojas nukentėtų nuo plaunančiojo skysčio.

361. Pavojingose zonoje draudžiama būti asmenims, kurie nedalyvauja plaunant įrenginius.

362. Baigus cheminį valymą, vidinė įrenginių apžiūra atliekama tik juos išvedinus ir atlikus oro analizę, patvirtinančią, kad ore nėra kenksmingųjų medžiagų.

XV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

363. Asmenys, pažeidę Taisyklių reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

364. Eksploatuojant katilus ir atliekant jų priežiūrą, kartu su Taisyklėmis būtina vadovautis

ir kitais Lietuvos Respublikoje galiojančiais teisės aktais.

DARBŲ PAGAL NURODYMUS IR PAVEDIMUS TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Darbų pagal nurodymus ir pavedimus tvarkos aprašas (toliau vadinama – šis Aprašas) nustato darbų pagal nurodymus ir pavedimus organizavimą ir vykdymą.

II SKYRIUS DARBŲ PAGAL NURODYMUS IR PAVEDIMUS ORGANIZAVIMAS

2. Išduoti nurodymus ir pavedimus turi teisę vadovaujantys įmonės ar jos padalinio, kuriam priklauso įrenginiai, darbuotojai, taip pat vadovaujantys pamainos darbuotojai, kurių žinios patikrintos, turintys leidimą dirbti savarankiškai ir įtraukti į asmenų, turinčių teisę, išduoti nurodymus, sąrašą. Leidžiantysis dirbti pagal nurodymus ir pavedimus jų išduoti negali.

3. Dirbti su kitiems įmonės padaliniais priklausančiais įrenginiais, susijusiais su šilumos įrenginiais arba sumontuotais ant šilumos įrenginių arba prie jų (elektros variklių, automatikos ir kontrolės įrangos ir t. t.), nurodymus išduoda asmenys, kurių padaliniais priklauso šie įrenginiai, leidus padalinių, kurių teritorijoje šie įrenginiai yra, budintiems vadovaujantiems darbuotojams. Apie leidimą pažymima nurodyme.

4. Kai įrenginius kompleksškai remontuoja remonto įmonė (padalinys), leidžiama išduoti vieną bendrą nurodymą visam agregatui, kelioms darbo vietoms ar keletui šilumos tiekimo tinklo ruožų.

5. Įrenginių, agregatų, sistemų, kuriems leidžiama išduoti vieną bendrą nurodymą, sąrašą sudaro padalinio, kuriam šie įrenginiai priklauso, vadovas, suderinęs su remonto padalinio vadovu. Šį sąrašą patvirtina darbdavys arba jo įgaliotas asmuo (toliau – darbdavys).

6. Bendrus nurodymus turi teisę išduoti įmonės padalinio vadovas arba jo pavaduotojas, kuriam priklauso įrenginiai.

7. Pagal bendrus nurodymus darbų vadovais skiriami atestuoti ir įtraukti į patvirtintus sąrašus vadovaujantys darbuotojai. Nesant remonto padalinių, darbų vadovais skiriami asmenys iš remonto įmonių personalo.

8. Atliekant remonto darbus pagal bendrus nurodymus, turi būti išduodami tarpiniai nurodymai.

9. Išduoti tarpinius nurodymus turi teisę asmuo, paskirtas darbų vadovu pagal bendrą nurodymą.

10. Prie darbų, atliekamų pagal **nurodymus**, priskiriami:

10.1. katilų agregatų remontas (darbai pakurose, būgnuose, konvektyviniuose šildymo paviršiuose, elektriniuose filtruose, dūmtakiuose, ortakiuose, kuro paruošimo įrenginiuose, pelenų gaudytuvuose ir pelenų šalinimo įrenginiuose, kai dirbama šių įrenginių viduje);

10.2. turbinų ir jų pagalbinių įrenginių (kondensatorių, šilumokaičių, tepimo sistemų) remontas;

10.3. elektromagnetinių separatorių, juostinių konvejerių svarstyklių, skiedrų ir šaknų gaudytuvų, mechanizuotų kieto kuro pavyzdžių paėmimo įrenginių remontas;

10.4. mazuto ir kito skysto kuro įrenginių remontas;

10.5. siurblių (maitinančių, kondensato, cirkuliacinių, papildymo ir kt.), maišytuvų remontas;

10.6. sukamųjų įrenginių (ventiliatorių, dūmsiurblių, malūnų ir t. t.) remontas;

10.7. ugniai pavojingi, suvirinimo elektra ir dujomis darbai įrenginiuose ir gamybinėse patalpose arba veikiančių įrenginių apsaugos zonos;

10.8. aklių įstatymas ir išėmimas vamzdynuose (išskyrus žemesnės kaip 45°C temperatūros vandens vamzdynus, kai slėgis juose neviršija 0,02 MPa (0,2 bar));

10.9. darbai naudojant kėlimo mechanizmus ar kranus;

10.10. įrenginių montavimas ir ardymas;

10.11. gilzių, atvamzdžių prietaisams įvirinimas, debitomačių (srauto kiekio matavimo prietaisų) diafragmų įstatymas ir išėmimas;

10.12. automatinio reguliavimo, distancinio valdymo, apsaugos, signalizuojančios ir kontrolės aparatūros montavimas, tikrinimas ir remontas, kai tam reikia sustabdyti įrenginius, apriboti galingumą, pakeisti įrenginių darbo schemą ir režimą;

10.13. vamzdynų (dujų, skysto kuro, tepalo, garo linijų, gaisro gesinimo linijų, drenažo linijų, nuodingų ir agresyvių terpių vamzdžių, didesnės kaip 45 °C temperatūros vandens vamzdžių) ir armatūros remontas jos nenuimant nuo vamzdžio, impulsinių linijų remontas ir keitimas;

10.14. technologinės apsaugos įtaisų kompleksinis išbandymas po kapitalinio remonto ar montažo, automatikos, apsaugos, signalizavimo schemų derinimas, automatikos komplektų išbandymas;

10.15. darbai, susiję su daviklių montavimu ir derinimu;

10.16. hidropneumatinis vamzdžių plovimas;

10.17. šilumos tinklų skaičiuotinu slėgiu ir (ar) skaičiuotina temperatūra išbandymas;

10.18. darbai tokiose vietose, kuriose yra pavojus dujoms susikaupti ir (arba) sprogti, elektros srovės pavojus ir (arba) apsunkintas priejimas;

10.19. darbai uždaroje ertmėje, bakuose, kolektoriuose, vamzdynuose, duobėse, turbinų kondensatoriuose ir kitose talpose;

10.20. įrenginių defektoskopija;

10.21. cheminis įrenginių valymas;

10.22. padengimas antikorozinėmis dangomis;

10.23. šiluminės izoliacijos darbai;

10.24. pastolių ir tranšėjų bei duobių sienų sutvirtinimų statymas ir ardymas;

10.25. žemės darbai požeminių komunikacijų apsauginėje zonoje;

10.26. filtruojančios medžiagos įkrovimas, papildymas ir iškrovimas, jei tai susiję su filtrų atidarymu;

10.27. chloravimo, hidrazino ir amoniako įrenginių remontas;

10.28. povandeniniai darbai;

10.29. darbai, atliekami iš plaukiojimo priemonių;

10.30. vandens paėmimo įrenginių remontas (darbas, kai darbuotojas gali įkristi į vandenį);

10.31. dūmtraukių ir aušintuvų remontas;

10.32. statinių ir pastatų patalpų, kuriose yra veikiančių šilumos įrenginių, remontas.

11. **Pavedimas** perduodamas tiesiogiai arba ryšio priemonėmis ir vykdomas pagal Taisyklių reikalavimus.

12. Pavedimas yra vienkartinis ir galioja tik darbų vykdymo darbo dienai.

13. Prireikus tęsti darbus, pavedimas įforminamas ir perduodamas iš naujo.

14. Darbui pagal nurodymą skiriama ne mažesnė kaip dviejų darbuotojų brigada, įskaitant darbų vykdytoją.

15. Pagal nurodymus ir pavedimus atliekami darbai registruojami nurodymų ir pavedimų registravimo žurnale.

16. Šiame žurnale registruojami tik pirminiai leidimai darbams ir darbų pagal nurodymą ar pavedimą visiškas užbaigimas.

17. Žurnalo puslapiai turi būti sunumeruoti, surišti ir surišimas už antspauduotas. Žurnalas saugomas 6 mėn. po paskutinio įrašo datos.

18. Pirminiai ir kasdieniai leidimai darbams pagal nurodymus įrašomi į operatyvinį žurnalą, pažymint tik nurodymo numerį ir darbo vietą.

19. Tarpiniai nurodymai ir pavedimai darbams, kuriuos išduoda įmonių remonto padalinių ar rangovinės organizacijos atsakingi asmenys, registruojami šių padalinių ir organizacijų pildomuose darbų, atliekamų pagal nurodymus ir pavedimus, registravimo žurnaluose.

20. Nurodymų galiojimo laiką nustato jį išdavęs asmuo ne ilgesniam negu numatyta įrenginių remonto grafike laikotarpiui.

21. Jei pasibaigus nurodymo laikui darbai neužbaigti, nurodymą gali pratęsti jį išdavęs asmuo, o jam nesant, asmuo, turintis teisę išduoti nurodymus visam remonto laikotarpiui. Tuomet abiejų nurodymo egzempliorių eilutėse „Nurodymą pratęsė“ įrašomas naujas nurodymo galiojimo laikas.

22. Pratęsti nurodymą leidžiama tik vieną kartą.

23. Tarpimų nurodymų galiojimo laikas neturi viršyti bendrojo nurodymo galiojimo termino.

24. Įrenginio išbandymas po remonto galimas padarius įrašą nurodyme apie darbų sustabdymą ir brigados išvedimą.

III SKYRIUS ATSAKOMYBĖ UŽ SAUGŲ DARBĄ

25. Už darbų, atliekamų pagal nurodymus ir pavedimus, saugą atsako šie darbuotojai, kurie turi būti atestuoti saugos ir sveikatos darbe klausimais pagal Taisyklių II skyriaus reikalavimus:

25.1. nurodymą ar pavedimą išdavęs asmuo;

25.2. darbų vadovas;

25.3. darbų vykdytojas;

25.4. budėtojas arba remonto įmonės budėtojas, paruošiantis darbo vietą;

25.5. leidžiantysis dirbti asmuo;

25.6. leidžiantysis tęsti darbus asmuo;

25.7. prižiūrėtojas;

25.8. brigados nariai.

26. Asmuo, išdavęs nurodymą ar pavedimą, nustato darbo reikalingumą ir galimybę saugiai jį atlikti, atsako už saugos bei sveikatos darbe priemonių tikslingumą ir pakankamumą, už darbų vadovo skyrimą (pagal patvirtintą sąrašą) bei, esant reikalui, prižiūrėtojo skyrimą.

27. Darbų vadovas atsako už:

27.1. darbų vykdytojo paskyrimą pagal patvirtintus sąrašus;

27.2. brigados darbuotojų skaičių, nustatomą pagal darbų vykdytojo (prižiūrėtojo) galimybes stebėti darbus;

27.3. į brigadą įtrauktų darbuotojų pakankamą kvalifikaciją;

27.4. darbų vykdytojo ir brigados narių išsamų instruktažą;

27.5. už darbo metu naudojamų darbuotojų saugos ir sveikatos priemonių ir metodų pakankamumą, tinkamą naudojimą bei darbų saugą garantuojančių saugumo reikalavimų vykdymą.

28. Darbų vadovas kartu su darbų vykdytoju privalo priimti iš leidžiančioje asmens darbo vietą ir tikrinti nurodyme numatytų saugos priemonių vykdymą.

29. Darbų vadovas turi periodiškai prižiūrėti brigadų darbą darbuotojų saugos ir sveikatos taisyklių laikymosi atžvilgiu.

30. Darbų vadovais pagal nurodymus gali būti skiriami įmonių ir rangovinių organizacijų vadovaujantys darbuotojai.

31. Dirbant pagal pavedimus, darbų vadovas nebūtinas. Darbų vadovo reikalingumą nustato asmuo, davęs pavedimą.

32. Atliekant remonto darbus, darbų vykdytojas atsako už:

32.1. tinkamą nurodyme numatytų saugos priemonių vykdymą;

32.2. Taisyklių, kitų saugos ir sveikatos darbo teisės aktų reikalavimų bei saugaus darbo reikalavimų, nustatytų įrenginių gamintojo eksploatacijos instrukcijose, vykdymą;

32.3. aiškų ir išsamų instruktavimą bei nuorodas, duodamas brigados nariams tiesiogiai

darbo vietoje;

32.4. apsirūpinimą ir naudojimąsi tvarkingais instrumentais, kolektyvinėmis bei AAP;

32.5. darbo vietoje esančias užtvartas, saugos ženklus, blokavimo įtaisus.

32.6. Darbų vykdytojas pats neturi tiesiogiai dirbti darbų, jeigu vykdant darbus reikia nepertraukiamai stebėti brigados narius.

33. Darbų vykdytojais pagal tarpinius nurodymus skiriami įmonės padalinių ir rangovinių organizacijų vadovaujantys darbuotojai, turintys teisę būti bendrųjų nurodymų darbų vadovais. Darbų vadovais pagal tarpinius nurodymus skiriami įmonės padalinių ir rangovinių organizacijų vadovaujantys darbuotojai, turintys teisę būti bendrųjų nurodymų darbų vykdytojais

34. Leidimą darbo vietoms paruošti pamainos vadovas išduoda budintiems arba operatyvinio remonto darbuotojams, ruošiantiems darbo vietą, ir praneša apie iš anksto įvykdytas operacijas, susijusias su įrenginių atjungimu.

35. Leidžiantysis dirbti asmuo atsako už:

35.1. tinkamą darbo vietų paruošimą, darbuotojų saugos ir sveikatos priemonių, būtinų saugiam darbui ir atitinkančių darbų pobūdį bei darbų vietą, pakankamumą;

35.2. leidimo darbams tikslumą ir išsamų darbų vadovo, darbų vykdytojo bei prižiūrėtojo instruktavimą.

36. Leidžiantysis dirbti asmuo pagal bendruosius nurodymus yra padalinio pamainos vadovas. Tuo atveju, kai nėra padalinio pamainos vadovo pareigybės, leidžiantysis dirbti asmuo yra padalinio vyresnysis budintis darbuotojas.

37. Pirminį leidimą darbams pagal nurodymus ir pavedimus duoda pamainos vadovas arba jo pavedimu jam pavaldūs darbuotojai, eksploatuojantys įrenginius pagal įmonės technikos vadovo patvirtintą sąrašą.

38. Šilumos tinkluose leidžiantieji dirbti asmenys yra rajono vadovaujantys darbuotojai (meistras, vyresnysis meistras, inžinierius, rajono viršininkas ar jo pavaduotojas) ir to tinklų ruošo vadovas. Kai šilumos tinklai yra nerajonuoti, leidžiantysis dirbti asmuo taip pat gali būti šilumos tinklų įmonės vadovas ar jo pavaduotojas.

39. Leidžiantysis dirbti asmuo pagal nurodymus ir pavedimus tolimuose objektuose yra šių objektų budėtojas. Tolimame objekte nesant budėtojo, leidimą duoda padalinio pamainos viršininkas arba jam pavaldus darbuotojas.

40. Leidžiantysis tėti kasdienius darbus asmuo pagal nurodymus (išskyrus tarpinių), taip pat perkeliat brigadą į kitą darbo vietą, padalinio pamainos vadovui arba jį pavaduojančiam asmeniui sutikus, gali būti:

40.1. jam pavaldus žemesnio padalinio vadovaujantis budintis darbuotojas;

40.2. jam pavaldūs budintys darbuotojai, eksploatuojantys įrenginius.

41. Nesant šio Aprašo 40 punkte išvardintų asmenų, taip pat atliekant darbus tolimuose objektuose, leidžiančiaisiais tėti kasdienius darbus asmenimis gali būti skiriami tolimuose objektuose budintys darbuotojai, įgalioti padalinio pamainos vadovo.

42. Vienam darbuotojui leidžiama sugretinti dvi pareigas, jei šis turi teisę vykdyti abi pareigas, įtraukiant į kiekvieną iš sąrašų, nustatančių šiuos įgaliojimus.

43. Atliekant darbus leidžiamas vienas pareigų sugretinimas:

43.1. išduodančio nurodymą (pavedimą) ir darbų vadovo;

43.2. darbų vadovo ir darbų vykdytojo tuo atveju, kai darbams išduodamas tik vienas nurodymas;

43.3. darbų vadovo ir leidžiančioje dirbti šilumos tinkluose ar šilumos punktuose.

44. Sugretinti darbų vykdytojo ir leidžiančiojo dirbti ar tėti asmens pareigas draudžiama.

45. Leidžiančiojo dirbti ar tėti asmens pareigas pagal tarpinius nurodymus atlieka darbų vykdytojas pagal bendrąjį nurodymą, kuris kartu yra darbų vadovas pagal tarpinį nurodymą ir kurio padalinyje bei pamainoje numatoma dirbti pagal tarpinį nurodymą.

46. Prižiūrėtojas skiriamas statybininkų, pagalbinių darbininkų, takelažininkų ir kt. darbų brigadoms prižiūrėti, kai jos pagal nurodymus ir pavedimus dirba arti veikiančių įrenginių. Apie būtinybę paskirti prižiūrėtoją sprendžia nurodymą išdavęs asmuo.

47. Prižiūrėtojais skiriami asmenys, turintys teisę būti darbų vykdytojais arba budintys darbuotojai.

48. Paskyrus prižiūrėtoją, nurodymo eilutėje „Darbų vykdytoju (prižiūrėtoju)“ įrašoma darbų vykdytojo vardas, pavardė, pareigos, kategorija, o skliausteliuose – prižiūrėtojo. Prižiūrėtojas pasirašo „Darbų vykdytojo“ eilutėje po darbų vykdytojo parašu.

49. Priimdamas iš leidžiančiojo dirbti ar tęsti asmens darbo vietą, prižiūrėtojas patikrina, ar ji tinkamai paruošta ir ar įvykdytos visos būtinos darbuotojų saugos ir sveikatos priemonės.

50. Prižiūrėtojas atsako už brigados narių saugumą dėl veikiančių įrenginių gamybinių veiksmų poveikio (seka, kad darbininkai nepriartėtų prie veikiančių įrenginių ir komunikacijų iki pavojingai mažo atstumo, rūpinasi, kad personalas saugiai prieitų iki darbo vietos bei apsauginių užtvarų, ir saugos ženklų tvarkingumu).

51. Už darbų saugą tiesiogiai atliekant patį darbą atsako darbų vykdytojas, kuris turi nuolat būti darbo vietoje.

52. Prižiūrėtoju draudžiama sugretinti stebėjimą ir kokį nors kitą darbą.

53. Brigados nariai atsako už:

53.1. asmeninį Taisyklių ir prieš darbą bei darbo metu gautų instruktažų reikalavimų vykdymą;

53.2. tinkamą išduotų asmeninių apsaugos priemonių naudojimą ir naudojamų įrankių bei instrumentų tvarkingumą;

53.3. tikslų atliekamų darbuotojų saugos ir sveikatos sąlygų laikymąsi.

IV SKYRIUS

NURODYMŲ IŠDAVIMAS IR FORMINIMAS

54. Nurodymas išrašomas dviem egzemplioriais. Neleidžiama braukti ir taisyti įrašyto teksto.

55. Planinio remonto darbų išvakarėse abu nurodymo egzemplioriai perduodami padalinio budėtojams arba operatyvinio remonto darbuotojams darbo vietai paruošti. Nenumatyto remonto atvejais nurodymas gali būti išduodamas darbų atlikimo dieną.

56. Nurodymas išduodamas vienam darbų vykdytojui (prižiūrėtoju), su viena brigada dirbančiam vienoje darbo vietoje. Išimties leidžiamos šio Aprašo 57 punkte nurodytais atvejais. Darbų vykdytojui išduodamas tik vienas nurodymo egzempliorius.

57. Leidžiama išduoti vieną nurodymą keletui darbo vietų vienoje šilumos įrenginių prijungimo scheme arba keletui vieno tipo darbo vietų prie vieno agregato. Tuo atveju darbas turi būti atliekamas laikantis šių sąlygų:

57.1. visas darbo vietas vienu metu paruošia budėtojai arba operatyviniai remonto darbuotojai ir perduoda darbų vadovui, darbų vykdytojui ir prižiūrėtoju;

57.2. darbų vykdytojas kartu su brigada ir prižiūrėtoju leidžiamas į vieną paruošto padalinio darbo vietą;

57.3. brigadą perkelti į kitą darbo vietą leidžia leidžiantysis arba darbų vadovas su leidžiančioje pritarimu;

57.4. perkėlimas įforminamas leidžiančiajam (arba darbų vadovui leidžiančioje grafoje) ir darbų vykdytojui pasirašius paskyros lentelėje, nurodant datą, laiką ir darbų vietas;

57.5. kai perkėlimą atlieka darbų vadovas, jis įforminamas pas darbų vykdytoją esančiame paskyros egzemplioriuje. Apie perkėlimą darbų vadovas praneša padalinio paminos vadovui, kuris apie perkėlimą įrašo antrajame nurodymo egzemplioriuje ir operatyviniame žurnale.

58. Draudžiama keisti nurodyme nustatytą darbo vietą, darbo vietų skaičių, darbų atlikimo sąlygas, taip pat pakeisti darbų vadovą ar darbų vykdytoją, neišduodant naujo nurodymo.

59. Vienam darbų vadovui išduodamų nurodymų skaičių nustato asmuo, išduodantis nurodymą.

60. Pagal nurodymą turi dirbti bent dviejų darbuotojų brigada, įskaitant darbų vykdytoją, kuris paskyros eilutėje „su brigados nariais“ nenurodomas. Į brigadą leidžiama priimti praktikantus ir mokinius, taip pat naujai priimtus darbininkus, apmokytus praktinio darbo, patikrinus saugumo

technikos žinias, ne daugiau kaip po vieną praktikantą ar mokinį kiekvienam pagrindiniam brigados darbininkui. Mokiniai ir praktikantai kiekvienam brigados nariui priskiriami asmeniškai. Už praktikantų, mokinių ir naujai priimtų darbininkų saugumą atsako darbų vykdytojas, taip pat brigados nariai, kuriems priskirti šie mokiniai, praktikantai ir naujai priimti darbininkai. Tai įrašoma nurodymo eilutėje „Su brigados nariais“.

61. Kai brigada yra didelė ir visų jos narių sąrašas netelpa nurodymo eilutėse, leidžiama prie nurodymo pridėti darbuotojų sąrašą, nurodant vardą, pavardę ir kategorijas. Šis sąrašas, pasirašytas darbų vadovo, yra neatsiejama nurodymo dalis. Tokiu atveju nurodyme įrašomas bendras brigados darbuotojų skaičius ir nuoroda į brigados darbuotojų sąrašą.

62. Išduodant bendrąjį nurodymą, eilutėje „Su brigados nariais“ nurodomas brigadų skaičius. Darbininkų skaičius brigadose, vardai, pavardės, brigados narių kategorijos nurodomi tarpiniuose nurodymuose.

63. Kitiems įmonės padaliniais priklausantys, bet bendrojo nurodymo veikimo zonoje esantys įrenginiai remontuojami pagal nurodymus, išduodamus tų padalinių, kuriems priklauso įrenginiai, vadovų, ir leidus bendrojo nurodymo darbų vadovui, kuris šį nurodymą vizuoja.

64. Bendrame nurodyme gali būti įrašyti keli darbų vykdytojai. Jų skaičių nustato darbų vadovas, priklausomai nuo darbų trukmės, pamainų ir numatomo tarpinių nurodymų skaičiaus.

65. Esant dideliame darbų vykdytojų skaičiui, prie nurodymo leidžiama pridėti jų sąrašą, nurodant vardus, pavardes, pareigas, kategorijas. Kiekvienas darbų vykdytojas privalo pasirašyti šiame sąraše prie savo pavardės. Šie sąrašai, pasirašyti darbų vadovo, yra neatskiriama nurodymo dalis. Tuo atveju nurodymo eilutėje „Darbų vykdytojui (prižiūrėtojui)“ nurodomas bendras darbų vykdytojų skaičius ir įrašoma nuoroda į pridedamą sąrašą.

66. Pildant nurodymą, lentelių eilutėse, kuriose nedaromi įrašai, pažymima „neskiriamas“, „nenumatomas“ ir t. t.

67. Eilutėse „Priemonės darbams saugiai atlikti“ išvardijamos darbo vietų paruošimo ir saugos priemonės, tarp jų priemonės, kurias turi vykdyti kitų padalinių budintys darbuotojai.

68. Jeigu nurodymo eilutėse neužtenka vietos, prie nurodymo gali būti pridedamas atskiras lapas, kuriame nurodytos darbo atlikimo sąlygos, pasirašytas nurodymą išdavusio darbuotojo. Tai fiksuojama įrašu eilutėje „Priemonės darbams saugiai atlikti“.

69. Esant reikalui, nurodymą išduodantis darbuotojas įrašo papildomas saugos priemones „ypatingas sąlygas“, kaip antai draudimą naudoti atvirą ugnį, kai kurių ar visų darbų atlikimą tiesiogiai stebint darbų vadovui, specialių atitvarų įrengimą, kėlimo ir kitų mechanizmų naudojimo tvarką, griežtą kai kurių operacijų eiliškumą, oro užterštumo pavojingomis medžiagomis kontrolės tvarką ir pan.

V SKYRIUS

LEIDIMAS ATLIKTI DARBUS

70. Vyresnysis padalinio budintis darbuotojas arba šilumos tinklų įmonės rajono (padalinio) atsakingas operatyvinio remonto personalo asmuo, leidžiantysis pasirašo atitinkamoje nurodymo grafoje, kai įvykdytos visos priemonės paruošiant darbo vietas ir saugos priemonės, tarp jų ir tos, kurias vykdo kitų padalinių darbuotojai.

71. Tarpiniame nurodyme už šio Aprašo 70 punkte nurodytų sąlygų įvykdymą pasirašo tarpinio nurodymo darbų vykdytojas.

72. Parengiant kitų padalinių įrenginius, susijusius su remontuojamais įrenginiais, vyresnysis padalinio budėtojas arba šilumos tinklų įmonės rajono (padalinio) atsakingas operatyvinio remonto personalo asmuo, kuriam priklauso remontuojami įrenginiai, pasirašo nurodymą remdamasis įmonės pamainos vadovo arba atitinkamo padalinio vyresniojo būdinčiojo pranešimu apie nurodyme numatytos aparatūros ir įrenginių atjungimą. Atitinkamose nurodymo eilutėse įrašoma darbuotojo, patvirtinusio, kad būtinos saugos priemonės yra įvykdytos, pavardė ir pareigos.

73. Padalinio pamainos vadovo ar leidžiančioje reikalavimu šitas pranešimas turi būti patvirtintas eilutėje „Kitų padalinių budintis personalas“ įmonės pamainos vadovo parašu arba jo potvarkiu atitinkamo padalinio vyresniojo budėtojo parašu.

74. Nurodyme pasirašęs ar apie kitų padalinių įrenginių bei aparatūros, susijusios su remontuojamais įrenginiais, atjungimą pranešęs darbuotojas atsako už jo visišką ir tikslų įvykdymą.

75. Elektros įrenginius, susijusius su šilumos įrenginiais, atjungia elektrotechninis personalas padalinio pamainos vadovo potvarkiu, nurodžius ar leidus įmonės pamainos vadovui.

76. Pirminis leidimas dirbti pagal nurodymus prie įrenginių, atjungiamų remontui pagal dispečerio paraiškas, taip pat pagal bendrus nurodymus, išduotas visam agregatui arba įrenginių mazgui, keletui šilumos tinklo ruožų, duodamas su įmonės pamainos vadovo sutikimu. Apie tai pažymima atitinkamoje nurodymo eilutėje prieš duodant leidimą dirbti.

77. Duodant leidimą dirbti, darbų vadovas ir darbų vykdytojas kartu su leidžiančiuoju patikrina, ar įvykdyti visi nurodyme įrašyti darbo vietų paruošimo darbai.

78. Instruktuodamas leidžiantysis nurodo, kokie remontuojamos schemos įrenginiai lieka su slėgiu ar elektros įtampa, karšti, taip pat yra pavojingi gaisro bei sprogimo požiūriu ir pan., patikrina, ar darbų vadovas ir darbų vykdytojas turi galiojantį pažymėjimą apie saugos taisyklių mokėjimo tikrinimą, ir duoda leidimą dirbti.

79. Neleidžiama duoti leidimą dirbti, jeigu darbų vadovas ir darbų vykdytojas neturi šių pažymėjimų arba pasibaigęs turimų pažymėjimų galiojimo laikas.

80. Darbo vietų tikrinimas ir leidimo dirbti pagal nurodymą davimas patvirtinami leidžiančioje, darbų vadovo ir darbų vykdytojo parašais atitinkamose nurodymo eilutėse.

81. Pirminis leidimas dirbti pagal nurodymą ir tarpinį nurodymą taip pat įforminamas ir kasdienio leidimo dirbti išdavimo lentelėje. Tokio įforminimo nereikia darbams pagal bendrąjį nurodymą. Vienas nurodymo egzempliorius atiduodamas darbų vykdytojui, kitas – leidžiančiajam dirbti asmeniui ir saugomas pas jos gavėją galiojančių nurodymų segtuve.

82. Leidimas dirbti pagal bendrąjį nurodymą, kai į jį įtraukti keli darbų vykdytojai, įforminamas tik tai leidžiančiojo dirbti asmens ir darbų vadovo parašais. Vienas bendrojo nurodymo egzempliorius perduodamas darbų vadovui.

83. Brigados narių saugos darbe pažymėjimų galiojimą tikrina, instruktuoja ir leidžia dirbti pagal nurodymą arba tarpinį nurodymą darbų vadovas. Tuo atveju, kai darbuotojų saugos ir sveikatos žinių tikrinimo galiojimo laikas yra pasibaigęs, darbuotojas iš brigados yra pašalinamas.

84. Darbų vykdytojas kiekvienam brigados nariui leidžia dirbti, instruktuoja jį tiesiogiai darbo vietoje.

85. Jei gaunant nurodymą būdinčiam darbuotojui ar darbų vykdytojui kyla kokių nors abejonių ar neaiškumų, jie privalo juos išsiaiškinti su darbų vadovu ar nurodymą išdavusiu darbuotoju. Neleidžiama duoti leidimą dirbti pagal netinkamai įformintą nurodymą.

86. Pirminio leidimo data turi atitikti darbų pradžią, numatytą nurodyme, išskyrus darbus, kurie nesusiję su įrenginių atjungimu remontui, 1-2 dienų neatitikimas leidžiamas tik ypatingais atvejais (pavėluotai sustabdyti įrenginiai, kilusi avarinė padėtis ir pan.).

87. Leidimą dirbti pagal nurodymą prie įrenginių, kurie turi elektrines pavaras (ventiliatoriai, siurbiai, malūnai, filtrai ir pan.), taip pat elektros filtrų mechaninei daliai remontuoti ir sekcijoms valyti išduoda budintis padalinio darbuotojas, kuriam priklauso remontuojami įrenginiai.

88. Kitiems padaliniams priklausančių įrenginių, susijusių su šilumos įrenginiais arba esančių įmonės šilumos padalinio teritorijoje ir patalpose (elektros varikliai, rinktuvai, suvirinimo aparatai, apšvietimo armatūra, automatikos įrenginiai bei aparatūra ir t. t.), išskyrus uždarus paskirstymo įrenginius, darbo vietą paruošia padalinių, kuriems šie įrenginiai priklauso, darbuotojai, gavę kasdienį įmonės pamainos vyresniojo budėtojo leidimą, įrašant į operatyvinį žurnalą.

89. Pirminį leidimą vienu metu dirbti kelioms brigadoms iš kitų padalinių ir rangovinių organizacijų duoda padalinio pamainos vadovas leidus savojo padalinio vadovui ir įmonės pamainos vadovui apie tai įrašius į operatyvinį žurnalą.

VI SKYRIUS DARBŲ PRIEŽIŪRA

90. Brigadai gavus leidimą dirbti, tolesnės saugos reikalavimų laikymosi priežiūra pavedama darbų vykdytojui arba prižiūrėtojui.

91. Darbų vykdytojai ir prižiūrėtojai privalo visą laiką stebėti brigados darbuotojų saugumą.

92. Nurodyme ar tarpiniame nurodyme įvardintas darbų vykdytojas (prižiūrėtojas) visą darbo laiką turi būti darbo vietoje. Prireikus pasišalinti, darbų vykdytojo negali pakeisti atsakingas vadovas, darbų vykdytojas turi nutraukti brigados darbą ir išvesti ją į saugią zoną.

93. Brigados nariai gali laikinai pasišalinti iš darbo vietos tik leidus darbų vykdytojui, kuris, iki jiems sugrįžtant arba iki jų buvimo vietos nustatymo ir įspėjimo apie brigados išvedimą, neturi teisės pasišalinti su brigada iš darbo vietos.

94. Darbų vadovas ir budintys darbuotojai privalo periodiškai tikrinti, kaip darbuotojai laikosi saugos taisyklių. Šilumos tinkluose tokį tikrinimą atlieka darbų vadovas. Pastebėjus saugos taisyklių pažeidimo atvejus bei nustačius kitas aplinkybes, sudarančias grėsmę, darbuotojų saugumui, iš darbų vykdytojo paimamas nurodymas ir brigada išvedama iš darbo vietos.

95. Pašalinus pastebėtus pažeidimus ir sutrikimus, padalinio vadovui leidus, leidžiantysis dirbti asmuo, budintys darbuotojai, dalyvaujant darbų vadovui, gali leisti bendra tvarka brigadai dirbti, įforminant leidimą nurodyme.

96. Pakartotinis leidimas dirbti duodamas atlikus neeilinį brigados darbuotojų saugos ir sveikatos instruktavimą, įrašant operatyviniame žurnale pakartotinio leidimo priežastis.

VII SKYRIUS BRIGADOS SUDĖTIES PAKEITIMAS

97. Brigados sudėtį keisti, įforminant tame pačiame nurodyme, gali to nurodymo darbų vadovas.

98. Apie brigados pakeitimą įrašoma abiejuose nurodymo egzemplioriuose.

99. Jei darbui skiriama didelė brigada ir brigados sudėties pakeitimas netelpa nurodymo lentelėje, prie nurodymo leidžiama pridėti atskirą lapą, įrašant jo lentelėje duomenis apie brigados pakeitimą, o nurodymo lentelėje nurodoma, kad atlikti pakeitimai nurodyti pridedamame sąraše.

100. Nauji brigados nariai gali pradėti dirbti darbų vadovo ir darbų vykdytojo instrukuoti.

VIII SKYRIUS DARBO PERTRAUKŲ PER DARBO DIENĄ ĮFORMINIMAS

101. Nutraukus darbą darbo dienos metu (pietums, dėl darbų vykdymo sąlygų) brigada išvedama iš darbo vietos. Nurodymas lieka pas darbų vykdytoją (prižiūrėtoją). Plakatai ir aptvarai paliekami vietoje. Nesant darbų vykdytojo arba prižiūrėtojo, po pertraukos nė vienas brigados darbuotojas neturi teisės pradėti dirbti. Po pertraukos brigadai leidžia tęsti darbus vykdytojas (prižiūrėtojas). Šis leidimas nurodyme nežymimas.

102. Kol darbų vykdytojas negrąžina nurodymo su žyma, kad visi darbai baigti, taip pat brigados darbo pertraukų metu, budintys darbuotojai neturi teisės (jungti remontuojamų įrenginių arba daryti schemeje pakeitimų, kurie turėtų įtakos darbų vykdymo sąlygoms darbuotojų saugos ir sveikatos požiūriu).

103. Avariniais atvejais, kai toks įjungimas būtinas, budintys darbuotojai, pranešę padalinio vadovybei, gali pakeisti schemą ar įjungti įrenginius, kol nėra brigados ir negavus iš darbų vykdytojo nurodymo, bet įvykdžius šiuos reikalavimus:

103.1. pranešti darbų vadovui ir darbų vykdytojui apie įvykdytus pakeitimus;

103.2. laikinus aptvarus būtina išardyti ir pakeisti nuolatiniais. Leidžiančius plakatus reikia pakeisti draudžiančiais;

103.3. kol atvyks darbų vykdytojas ir grąžins nurodymą, darbų vykdymo vietose turi būti

žmonių, kurie įspėja darbų vykdytoją ir brigados narius apie tai, kad remontuojamas ruožas arba įrenginys įjungtas ir tęsti darbų negalima. Šie darbuotojai įpareigojami neleisti brigadai tęsti darbo.

104. Bandomasis šilumos įrenginių įjungimas prieš visiškai baigiant darbus leidžiamas įvykdžius šias sąlygas:

104.1. brigada išvedama iš darbo vietos, darbų vykdytojas grąžina nurodymą padalinio būdinčio personalo atsakingajam darbuotojui ir nurodymo lentelėje „Kasdienio leidimo dirbti, darbo baigimo, pervedimo į kitą darbo vietą įforminimas“ įformina pertrauką;

104.2. laikini aptvarai, spynos nuo vamzdinių sklendžių, uždaromosios armatūros ir saugos plakatai nuimami, o nuolatiniai aptvarai gražinami į savo vietas.

105. Po bandomojo įjungimo darbo vieta ruošiama ir brigadai leidžiama dirbti įprasta tvarka, dalyvaujant darbų vadovui, kuris pasirašo nurodymo eilutėje, kurioje turi pasirašyti darbų vykdytojas. Kitų padalinių, dalyvaujančių pakartotinai parengiant darbo vietą, budintys darbuotojai pasirašo nurodymo leidžiančioje skiltyje.

106. Šilumos įrenginių atskirų elementų ir ruožų bandymas, kompleksiskai remontuojant tinklus, atliekamas įvykdžius šias sąlygas:

106.1. bendras nurodymas, išduotas visam agregatui, keliems šilumos tinklų ruožams ir pan., atskirų elementų ar ruožų bandymo metu yra pas darbų vadovą;

106.2. bandymų programą parengia asmuo, turintis teisę išduoti nurodymus, ir tvirtina darbdavys ar jo įgaliotas asmuo. Programoje nurodoma:

106.2.1. bandymo technologinė tvarka, darbuotojų, dalyvaujančių atliekant bandymą, išdėstymas,

106.2.2. brigados, kurios turi nutraukti darbą bandomame ruože, išvedant jas iš darbo vietos ir grąžinant nurodymą dirbti,

106.2.3. brigados, kurioms pagal nurodymus arba tarpinius nurodymus leidžiama tęsti darbą gretimuose ir kaimyniniuose ruožuose,

106.2.4. priemonės, kurių reikia darbo saugai garantuoti atliekant bandymus ir tęsiant darbą atitinkamuose ruožuose;

106.3. bandymas turi būti atliekamas tiesiogiai vadovaujant padalinio pamainos viršininkui ir tarpiniame nurodyme įvardytam darbų vadovui, leidus įmonės pamainos viršininkui;

106.4. visi darbai bandomajame elemente ar ruože nutraukiami, brigados išvedamos iš darbo vietos ir tarpinis nurodymas atiduodamas leidžiančiajam, įrašant darbo pertrauką;

106.5. brigados, dirbančios gretimuose ruožuose, gali tęsti darbą patikimai atjungus visus ruožus nuo bandomųjų įrenginių, esant atitvėrimams ir užtikrinus darbuotojų saugą;

106.6. bandomojo elemento ar ruožo atjungimo pakankamos priemonės yra:

106.7. aklių įstatymas,

106.8. schemos išardymas,

106.9. patikimas uždaromosios armatūros (sklėsčių, sklendžių, atbulinių vožtuvų ir kt.) uždarymas.

107. Sukamųjų mechanizmų su elektros pavara balansavimą, elektros filtrų sekcijų bandymą ir kitus darbus, susijusius su elektros įrenginių dažnu įjungimu, leidžiama atlikti neįrašant nurodyme pertraukų, tačiau kiekvieną kartą tiksliai vykdant būtinas elektros įrenginių atjungimo technines priemones.

108. Įjungimo metu ir esant įtampai elektros įrenginiuose nurodymas turi būti pas būdinius darbuotojus.

109. Darbą turi tiesiogiai stebėti darbų vadovas. Jam reikalaujant, nurodžius elektros padalinio pamainos vadovui arba įmonės pamainos vadovui, elektros padalinio darbuotojai turi išardyti ir atstatyti elektros schemą. Mechanismus įjungia ar atjungia juos eksploatuojantys darbuotojai.

IX SKYRIUS

DARBO PERTRAUKOS PASIBAIGUS DARBO DIENAI IR DARBO PRADŽIA KITA DIENA

110. Pasibaigus darbo dienai, darbo vieta sutvarkoma, plakatai, aptvarai ir uždarantys

įrenginiai lieka vietoje. Kiekvieną dieną darbo baigimo laikas įforminamas nurodymo lentelėje „Kasdienio leidimo dirbti, darbo baigimo, pervedimo į kitą darbo vietą įforminimas“: pasirašo darbų vykdytojas ir budinčių darbuotojų atstovas (leidžiantysis), kuriam nurodymas atiduodamas kiekvieną dieną baigus darbą.

111. Nutrauktą darbą kitą dieną galima pradėti, leidžiančiajam arba darbų vadovui ir darbų vykdytojui apžiūrėjus darbo vietą ir patikrinus, ar įvykdytos saugos priemonės. Pakartotinai leidžiant dirbti, darbų vadovui dalyvauti nebūtina.

112. Kasdienis leidimas dirbti žymimas nurodyme leidžiančioje ir darbų vykdytojo, o darbo pabaiga – darbų vykdytojo ir budinčių darbuotojų atsakingo asmens, leidžiančioje parašais, nurodant darbo pradžios ir pabaigos datą ir laiką.

113. Atliekant bendro nurodymo darbus, kasdienio leidimo ir jo įforminimo nereikalaujama.

114. Atliekant tarpinio nurodymo darbus, kasdienis leidimas ir darbo pabaiga įforminami raštiškai.

115. Leidimas dirbti kitą dieną, nurodant datą ir darbo pradžios laiką, įforminamas nurodymo lentelėje „Kasdienio leidimo dirbti, darbo baigimo, pervedimo į kitą darbo vietą įforminimas“ leidžiančioje ir darbų vykdytojo parašais.

116. Darbą tęsti galima, leidžiančiajam ir darbų vykdytojui apžiūrėjus darbo vietą, saugos priemones, instruktavus brigadą bei patikrinus, ar neatsirado dirbančiųjų sveikatai ir gyvybei pavojingų (kenksmingų) veiksmų.

117. Dirbti į kitą vietą (numačius toje pačioje paskyroje) brigadą perveda leidžiantysis, įformindamas tai nurodymo lentelėje.

X SKYRIUS

DARBO BAIGIMAS IR NURODYMŲ UŽBAIGIMAS

118. Visiškai baigus darbą, sutvarkytą darbo vietą priima darbo vadovas, kuris, darbų vykdytojui išvedus brigadą ir pasirašius nurodyme, apie darbo baigimą pasirašo nurodyme ir pateikia jį budintiems darbuotojams.

119. Jeigu visiškai baigus darbus darbų vadovo vietoje nėra, darbų vykdytojas, darbo vadovui ir budintiems darbuotojams leidus, pasirašęs nurodymų lentelėje apie brigados išvedimą ir nurodymo grąžinimą, gali atiduoti nurodymą budintiems darbuotojams. Darbų vadovas darbo vietą apžiūri vėliau. Tokiu atveju darbų vadovas, atvykęs į darbo vietą, privalo, prieš budintiems darbuotojams užbaigiant nurodymą, apžiūrėti darbo vietą ir pasirašyti nurodyme, kad darbas baigtas.

120. Esant būtinybei, vietoje darbų vadovo darbo vietą priimti ir nurodyme pasirašyti, kad darbas visiškai užbaigtas, gali nurodymą išdavęs arba pratęsęs asmuo.

121. Budintys darbuotojai (leidžiantysis) gali užbaigti nurodymą tik apžiūrėję įrenginius bei darbo vietą ir įsitikinę, kad nėra žmonių, pašalinių daiktų, įrankių ir pakankamai švariai išvalyta darbo vieta.

122. Šilumos įrenginius galima įjungti tik užbaigus nurodymą. Jeigu išjungus šilumos įrenginius darbai buvo atliekami pagal kelis nurodymus, įrenginius galima įjungti tik užbaigus visus nurodymus.

123. Visus uždarytų nurodymų egzempliorius padalinys saugo 30 dienų. Po to juos galima sunaikinti.

124. Pavojingų darbų su dujomis nurodymai saugomi 1 metus. Jeigu atliekant darbus pagal nurodymus pasitaikė avarijų ir traumų, tai šiuos nurodymus reikia saugoti įmonės archyve.

125. Nurodymų įforminimo teisingumą (pasirinktinai) tikrina asmenys, išduodantys nurodymus, darbuotojai, atsakingi už darbo saugą, ir kiti įgalioti asmenys.

XI SKYRIUS

RANGOVINIŲ ORGANIZACIJŲ DARBAS

126. Tais atvejais, kai šilumos įrenginius remontuoja rangovinės remonto organizacijos arba įmonės remonto padalinys, už pakankamą darbuotojų kvalifikaciją atsako remonto įmonės arba įmonės remonto padalinio vadovybė.

127. Kai įmonės padalinyje remonto, derinimo ir kitus darbus pagal tiesiogines sutartis su įmone atlieka kelios organizacijos, padalinio vadovai kartu su remonto, derinimo organizacijų vadovais privalo parengti bendrą darbų grafiką ir bendras darbuotojų saugos ir sveikatos priemones, patvirtintas darbdavio ar jo įgalioto asmens.

128. Atliekant darbus šilumos įrenginiuose, darbuotojų saugos ir sveikatos atsakomybės ribos tarp susitariančių šalių nustatomos sutartyse arba akte.

129. Kai analogiškus darbus atlieka rangovinė organizacija kartu su subrangovinėmis organizacijomis, už bendrą saugos priemonių įvykdymą atsako rangovinė organizacija. Tokiu atveju bendrą grafiką rengia rangovinė organizacija kartu su subrangovine organizacija. Planą tvirtina įgaliotas rangovinės organizacijos atstovas. Subrangovinė organizacija atsako už jai skirtą padalinio saugos priemonių organizavimą ir įvykdymą.

130. Bendrą darbų vykdymo nurodymą išduoda organizacija – remontuojamų įrenginių savininkė (valdytoja). Nurodymas išduodamas rangovui, kuriam suteikiama teisė išduoti tarpinius nurodymus subrangovinėms organizacijoms.

131. Statybos ir remonto darbai greta veikiančių šilumos įrenginių atliekami pagal nurodymus.

Saugos taisyklių eksploatuojant šilumos
įrenginius
2 priedas

NURODYMO FORMA

Įmonė _____

Padalinys _____

**NURODYMAS, BENDRAS NURODYMAS,
TARPINIS NURODYMAS Nr. _____**
(nereikalingą išbraukti)

PRIE BENDRO NURODYMO Nr. _____
(pildoma išduodant tarpinį nurodymą)

Darbų vadovui _____
(pareigos, vardas, pavardė)

Darbų vykdytojui (prižiūrinčiam) _____

Su _____ brigados nariais: _____
(žmonių skaičius) (vardas, pavardė, pareigos)

Pavedama: _____

Darbų pradžia: data _____ laikas _____. Darbų pabaiga: data _____ laikas _____

Priemonės darbams saugiai atlikti: _____

Ypatingos sąlygos: _____

Nurodymą išdaviau: data _____ laikas _____ pareigos _____
pavardė _____ parašas _____

Nurodymą pratęsiau iki: data _____ laikas _____ pareigos _____
pavardė _____ parašas _____

Lieka darbe _____

Kitų padalinių budintis personalas _____

(padalinys, pareigos, pavardė, parašas)

Įmonės pamainos viršininko leidimas _____
(vardas, pavardė, parašas)

Saugaus darbo priemonės įvykdytos, darbo vieta paruošta, dirbti leista: data _____
laikas _____

Budinčio personalo atsakingas asmuo _____
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Saugaus darbo priemonės patikrintos. Darbo vieta priimta.

Data _____ laikas _____ Darbų vadovas _____ Darbų vykdytojas _____
(parašas) (parašas)

BRIGADOS NARIŲ INSTRUKTAVIMAS APIE DARBŲ VYKDYMO SĄLYGAS BEI SAUGOS REIKALAVIMUS IR BRIGADOS SUDĖTIES PAKEITIMAI

Vardas, pavardė	Kvalifikacija, profesija	Data, laikas	Instruktuojamojo parašas	Instruktavusio darbų vadovo parašas	Žyma apie brigados sudėties pakeitimą (įvesta, išvesta, data, laikas, leido: pavardė, parašas)

KASDIENĖMIS LEIDIMAS DIRBTI, DARBO BAIGIMO, PERVEDIMO Į KITĄ DARBO VIETĄ ĮFORMINIMAS

Darbo vietos pavadinimas	Leidimas dirbti			Darbas baigtas		
	saugos priemonės patikrintos, leista dirbti			brigada išvesta, nurodymas grąžintas		
	data, laikas	parašai		data, laikas	parašai	
		leidžiančioje	darbų vykdytojo		darbų vykdytojo	bud. personalo atsakingo asmens

Darbai visiškai baigti: data _____ laikas _____

Darbų vykdytojo parašas _____ Darbų vadovo parašas _____

Darbo vieta patikrinta, nurodymas užbaigtas: data _____ laikas _____

Budinčio personalo atsakingas asmuo _____

(pareigos, pavardė, parašas)

NURODYMŲ IR PAVEDIMŲ REGISTRAVIMO ŽURNALAS

Pavedim o Nr.	Nurodym o Nr.	Darbo vieta ir darbo užduoti s	Asmuo, davęs pavedim ą arba nurodym ą (vardas ir pavardė)	Darbų vykdytojas arba prižiūrintis is (vardas ir pavardė)	Brigado s nariai, dirbantys pagal pavedim ą (vardas ir pavardė)	Darbų vykdytojas instruktuoatas		Darbas pradėta s (data, laikas)	Darba s baigta s (data, laikas)
						Instruktuojamo jo parašas	Instruktuojančio jo parašas		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Pastabos:

1. Priklausomai nuo vietos sąlygų leidžiama rekomenduojamą žurnalo formą papildyti.
2. Registruojant žurnale nurodymų 1, 6, 9 ir 10 skilčių galima nepildyti. 3 skiltį pildyti tik nurodant darbo vietą bei jos pavadinimą. Perduodamas nurodymą arba pavedimą telefonu, darbų vadovas darbų vykdytoją instruktuoja telefonu, o 7 skiltyje parašo žodį „telefonu“.

DEGIŲ DUJŲ UŽSILIEPSNOJIMO ORE RIBOS

Dujos	Užsiliepsnojimo ore ribos (% pagal turį)	
	apatinė	viršutinė
Amoniakas	15	28
Acetilenas	2,2	81
Vandenilis	4	75
Metanas	5	15
Anglies monoksidas	12,5	75
Propanas	2,3	9,5
Sieros vandenilis	4,3	45,5

P a s t a b a. Daugiakomponenčių degių dujų ir oro mišinių užsiliepsnojimo ribos R (viršutinės arba apatinės % pagal tūrį arba mg/m^3) apskaičiuojamos pagal formulę:

$$R = \left| \frac{100}{c_1 / r_1 + c_2 / r_2 + \dots c_i / r_i} \right| ;$$

čia $c_1, c_2, \dots, c_i$ – degių mišinio komponentų koncentracija % pagal tūrį arba masę ($c_1 + c_2 + \dots + c_i = 100$);

$r_1, r_2, \dots, r_i$ – viršutinė arba apatinė degių komponentų užsiliepsnojimo riba mišinyje % pagal tūrį arba mg/m^3 .

SPROGIMO ATŽVILGIU PAVOJINGŲ IR KENKSMINGŲ DUJŲ, DAŽNIAUSIAI APTINKAMŲ REZERVUARUOSE BEI POŽEMINIUOSE STATINIUOSE, CHARAKTERISTIKA

Požeminiuose statiniuose dažniausiai aptinkamos šios sprogo atžvilgiu pavojingos bei kenksmingos dujos: metanas, propanas, butanas, propilenas, butilenas, anglies viendeginis, anglies dvideginis, sieros vandenilis ir amoniakas.

Metanas CH_4 (pelkių dujos) – bespalvės, bekvapės, lengvesnės už orą, degios dujos. Patenka į požeminius statinius iš grunto. Pasigamina lėtai, be oro skylant augmenijai: pūvant ląstelienai po vandeniu (pelkėse, tvenkiniuose) arba skylant augmenijos liekanoms akmens anglių telkiniuose. Metanas yra pramoninių dujų sudėtinė dalis ir, esant nesandariam dujotiekiui, gali patekti į požeminius statinius. Nenuodingas, bet mažina po žeminių statinių oro deguonies kiekį, o tai kenkia normaliam kvėpavimui. Kai metano koncentracija ore yra 5-15%, susidaro sprogo mišinys.

Propanas C_3H_8 , butanas C_4H_{10} , propilenas C_3H_6 , butilenas C_4H_8 – bespalvės, sunkesnės už orą ir sunkiai su juo susimaišančios, bekvapės, degios dujos. Nedaug įkvėpus propano ar butano, neapsinuodijama. Propilenas ir butilenas veikia svaiginančiai.

Suskystintos dujos gali sudaryti sprogo atžvilgiu pavojingus mišinius, kai jų su oru mišinio koncentracija (%) yra:

propano	2,3–9,5;
butano	1,6–8,5;
propileno	2,2–9,7;
butileno	1,7–9,0.

Saugos priemonė – izoliaciniai aparatai, tiekiantys orą.

Anglies viendeginis CO – bespalvės, bekvapės dujos, šiek tiek lengvesnės už orą, degios ir sprogios. Ypatingai nuodingos dujos. Fiziologinis poveikis žmogaus organizmui priklauso nuo šių dujų oro koncentracijos ir nuo kvėpavimo trukmės.

Kvėpuojant oru, užterštu anglies viendeginiu, kai viršijama leidžiama ribinė koncentracija, galima apsinuodyti ir netgi mirti. Esant tūrinei koncentracijai ore 12,5–7,5 %, mišinys yra sprogas. Saugos priemonė – apsauginiai filtrai nuo dujų.

Anglies dvideginis CO_2 – bespalvės, bekvapės dujos, rūgštoko skonio, sunkesnės už orą. Į požeminius statinius patenka iš grunto. Atsiranda skylant organinėms medžiagoms. Susidaro taip pat rezervuaruose, kai juose esanti anglis lėtai oksiduoja.

Patekęs į statinius anglies dvideginis išstumia iš jų orą, užpildo tūrį pradedant nuo dugno. Nors šios dujos nenuodingos, tačiau veikia svaiginančiai ir gali dirginti akis. Esant didelei koncentracijai, sumažėjus deguonies kiekiui, sukelia užtroškimą.

Saugos priemonės – izoliaciniai aparatai, tiekiantys orą.

Sieros vandenilis H_2S – bespalvės, degios dujos, sugedusių kiaušinių kvapo, šiek tiek sunkesnės už orą. Nuodingos, veikia nervų sistemą, dirgina kvėpavimo takus ir akis. Esant tūrinei koncentracijai ore 4,3–45,5 %, mišinys yra sprogas. Saugos priemonės – apsauginiai filtrai nuo dujų.

Amoniakas NH_3 – bespalvės, degios, aštraus būdingo kvapo dujos, lengvesnės už orą, nuodingos, dirgina akis ir kvėpavimo takus, sukelia troškulį. Esant tūrinei koncentracijai ore 15–28%, mišinys sprogo atžvilgiu yra pavojingas. Saugos priemonė – apsauginiai filtrai nuo dujų.

Vandenilis H_2 – bespalvės, degios, bekvapės, beskonės, gerokai lengvesnės už orą dujos. Tai fiziologiškai inertinės dujos, bet, esant didesnei koncentracijai ir sumažėjus deguonies kiekiui, veikia troškinančiai. Kai rūgštiniai reagentai susisiečia su tūrių metalinėmis sienelėmis,

nepadengtomis antikorozinėmis dangomis, išsiskiria vandenilis. Esant vandenilio tūrinei koncentracijai ore 4–75%, mišinys sprogimo atžvilgiu yra pavojingas.

Deguois O_2 – bespalvės, bekvapės ir beskonės, sunkesnės už orą dujos. Netoksinės, bet ilgiau kvėpuojant grynu deguonimi (atmosferos slėgio), gali išsivystyti plaučių pakitimai, nuo kurių mirštama.

Deguois nedegus, bet yra pagrindinės dujos, palaikančios medžiagų degimą. Labai aktyvus, jungiasi su daugeliu elementų. Su degiomis dujomis deguois sudaro sprogius mišinius.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, Įsakymas

Nr. [1-342](#), 2023-11-17, paskelbta TAR 2023-11-17, i. k. 2023-22236

Dėl energetikos ministro 2016 m. rugsėjo 13 d. įsakymo Nr. 1-246 „Dėl Saugos taisyklių eksploatuojant šilumos įrenginius patvirtinimo“ pakeitimo